

XIII EVF. • SZAM 256)
Csig - Kolozsvár, 1930
november 23 Vasárnap
5691 EV Kiszlev 3

Ara 5 lej

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Strada Baron L. Pop (v. Brassai
ucca) 10. szám. Telefon: 9 77

ELOFIZETESI ÁRAK:

Égész évre . . . . . 1150 Lej
Félévre . . . . . 500 "
Negyedévre . . . . . 320 "
Egy hónapra . . . . . 110 "

KULFÖLDI
ELOFIZETESI ÁRAK:

Egy hóra 1 dollár (vagy ennek
megfelelő pénnelem).
Egy évre 10 dollár.

Hirdetések tarifa szerint
vételnek fel.

KELET

ESZDŐ POLITIKAI LAP

Elhangzottak a vád-és védbeszédék a szatmári perben

Az ügyész:

Három évi börtönt kér a zsidó vádlottaknak
Súlyos ítéletet Danilának és a két papnak
A mellékvádlottakkal szemben a vádat elejtette

Nyolc zsidó védő kérte az összes zsidó vádlottak felmentését

Catuneanu és Moja antiszemita propagandára akarták felhasználni védőbeszédüket

Éjjel fél kettőkor jelenti tudósítónk, hogy a tárgyalás befejeződött és az ítéletet vasárnap délelőtt 10 órakor hirdetik ki

Satmar—Szatmár, november 22. A szatmári nagy per tárgyalása drámai gyorsasággal érkezett el utolsó felvonásához. Pénteken a késő esti órákig tartott el a per hatalmas dossziéjának felolvasása, amellyel véget ért a bizonyítási eljárás és ma délelőtt megkezdődtek a perbeszédék.

A szombat délelőtti tárgyalást valamivel tíz óra előtt nyitotta meg dr. Erdős Ferenc törvényszéki elnök. A tárgyalóterem közönsége szokatlan izgalommal készült fel a vád és védelem összecsapására, minden szem a védők asztala felé tekint. A mai nagy napra teljes számmal sorakoztak fel a zsidó és a román védőügyvédek, akik a tárgyalás megkezdése előtt két külön csoportban, halkan tanácskoznak egymással és sűrűn lapozgatják a különböző törvénykönyveket.

A tárgyalás megnyitásának rövid formáságai után a törvényszéki elnök, dr. Galea Nicolae ügyésznek adja meg a szót, aki visszafojtott eszében tartja meg két és félórás vádbeszédét.

Három szempontból vizsgálja a bűnpert az ügyész

— Ezt a pert — így kezdi szavait az ügyész — mesterségesen növelték nagyrá. Nagy per lett belőle egyrészt a szereplők száma miatt, másrészt ama hírek miatt, amelyek az ország határán túl is izgalmat keltek. Mielőtt a tulajdonképpeni vádvevédelmet megtartanám, elsősorban három szempontból kell vizsgálnom a pert. Annak megállapítása érdekében, vajjon a vád tárgyává tett események veszélyeztették-e a társadalmi békét, meg kell vizsgáljuk a per egész anyagát, gazdasági szempontból nemzeti szempontból és meg kell állapítsunk, vajjon micsoda okok játszottak közre a szenvedélyek kirobbanásában.

— Nézzük először — folytatja szavait az ügyész — milyen gazdasági körülmények között élt a borsai lakosság. A bíróságnak alkalmá volt az itt elhangzott tanuvalloásokból megállapítani, hogy talán sehol az országban nem élt a parasztság olyan szörnyűségek nyomorúságában, mint éppen Borsán. Hallotta a bíróság Anderco Cuza Sándor és Selegreanu főszolgabíró tanuvallozásait, akik borzalmas képet festettek a borsaiak nyomorúságairól.

Hazafias felbuzdulásból nem lehet büncselekményt elkövetni

— Lehet-e azonban nemzeti okokra hivatkozni akármilyen nyomorúság ese-

tén is. Nem, igen tisztelt bíróság. A bűn mindenképpen büncselekmény marad és hazafias lelkesedés senkit sem jogosít fel büncselekményeknek elkövetésére. Románia alkotmányos ország és minden sérelem orvosolásának meg van a törvényes útja és lehetősége.

Az ügyész ezután arról beszél, hogy végző jogi analizésében nem rendkívüli és főbenjáró büncselekményekről van szó, hanem apró és mindennapos bűnökről, olyan részletekből tevődik össze a per, amelyeket nap-nap után alkalma van tárgyalni a törvényszéknek. Hogy ezt a pert így felfújták, az elsősorban a sajtónak köszönhető.

A sajtót vádolja az ügyész

— Elismerem, — mondja az ügyész — a sajtónak óriási jelentőségét és becsülöm azokat a nagy szolgálatokat, amelyeket az általános emberi haladás ügyéért tett a sajtó, de ugyanakkor rá kell mutatnom a túlzások következményeire is. Mert mit irt a belföldi és külföldi sajtó egyrészt Borsáról? Azt irták, hogy a falut felgyújtották, azt irták, hogy a lakosság egyrészt terror alatt tartották és ime mindezekről egyetlen szó sincsen a vádiratban, az egész konfliktus magánlaksértés és más hasonló büncselekményekkel zsugorodott össze, amelyekkel nap-nap után találkozhatunk.

Védőbeszédnek beillő ügyészi portré az antiszemita vádlottakról

Az ügyész ezután hozzákezd tulajdonképpeni vádbeszédéhez és kijelenti, hogy mielőtt a közvédat pontról pontra kifejtené, karakterképet akar adni a bűnpert szereplőiről.

— Beszélmem kell — mondja az ügyész

— a borsai parasztokról és általában a román népről. A borsai parasztság határozott jellemű, szelíd emberek és fokozottan meg van bennük a román nép legszebb tulajdonsága, határtalan szeretet a fajtája iránt. Ez a fajszereget mindnyájunknak közös tulajdonsága. Hiszen uraim, amikor a tárgyalás során Codreanu védő felmutatta azt a fekete lepényt, amit a borsai parasztság kenyér helyett esznek, még annak is összefacsarodott a szíve, aki vasból van.

Három évi börtönt kér a zsidó vádlottaknak az ügyész

Miután az ügyész a védőbeszédnek beillő portréval szolgált az antiszemita vádlottakról, a vádirat kronológikus sorrendjében tette vád tárgyává az inkriminált eseményeket. Legelőször a zsidó vádlottak ellen emelt vádat.

— Március 7-ikén — mondotta — Danila Borsára jött, hogy felvilágosító előadásokat tartson a nép számára. A zsidók között pánikot idézett elő Danila megérkezése, mert — bár Danilát nem ismerték — híre hallották és mintegy 30 zsidó a község házában interveniált, hogy ne engedjék Danilát a község háza helyiségében beszélni. Danila ezután az iskolába ment, hogy előadását megtartsa, amely előtt mintegy 300 zsidó gyülekezett össze, akik halálos fenyegetésekkel tették lehetetlenné az előadás megtartását, betörték az iskola ablakait és ablaktábláit. E 300 zsidó közül csak tizenhetet ismertek fel a hatóságok, akik itt ülnek most Önök előtt, a vádlottak padján.

— Constantin Danila — folytatja az ügyész — érzékeny poéta-lelkű, ideálista fiatalember, akit rendkívül elkészerített

Most a papok jellemzésére tér át az ügyész és a következőket mondja:

— A román papság aranylapot jelent a román nép történelmében. A papok voltak azok, akik a román népet kulturálisan emelték és ezért maradandó helyet vívtak ki maguknak a románság kulturális történelmében.

Az aranylelkű papok és az ideálista diák

— Ezek a papok, akik itt, a vádlottak padján ülnek, határozott karakterű emberek, akik nem félnek kimondani az igazságot, még ha következményektől is kell tartaniok. Danila diák ideális lelkű fiatalember, aki ahelyett, hogy önző személyi céljaira gondolna, hogy polgári egzisztenciát alapítson magának, szívében a hazaszeretet tüzevel járja az országutakat, hogy terjeszthesse a román kultúrát és alkoholelles propagandát tartson a népek. Hallottuk Selegreanu főszolgabíró tanuvallozását, aki elmondotta, hogy Danilának két esztendővel ezelőtt vezért a szíve a Magyarországon maradt törpe román kisebbség miatt s helyzetüknek tanulmányozása érdekében át akart menni Magyarországra, holott tudta, hogy nagy veszélynek teszi ki magát.

Berinde, a görög katolikus pap ideálista, a népének és fajtájának fanatikus szerelme. Dumitrescu, a görögkeleti lelkész már realitás gondolkodású, aki meghányja-veti cselekedeteit. Berindené, a görögkatolikus lelkész felesége fanatikus és elvakult antiszemita, aki szenvedélyében semmitől sem riad vissza, hisz ő maga vallotta be, hogy a máramarosszigeti főügyész jelenlétében ütött pofon egy zsidófiút, antiszemita gyűlöletében.

ez a tüntetés. „Hogyan — gondolhatta — én a román nem beszélhetek őseim földjén. Romániában az én népemnek”. Ezért követtek el súlyos büncselekményt a zsidó vádlottak, akikkel szemben a 176. paragrafust kérem alkalmazni, mert nyílt helyen, csoportosan követtek el erőszakot Danila ellen.

A legsúlyosabb büntetést a zsidó vádlottakra!

A 176. paragrafus, amelyet az ügyész a zsidó vádlottakkal szemben alkalmaztatni kíván, így szól:

„Ha pedig valamelyik csoport nyílt helyen, akár személyeken, akár dolgokon követ el erőszakot, mindannyik tagja három évig terjedhető börtönnel büntetendő”.

Ennek a szakasznak az alkalmazását kéri az ügyész, azzal a súlyosbíttással, hogy ne vegyék tekintetbe a büntető novellának az enyhítő körülményekről szóló 92. paragrafusát, minthogy a tanuvalloások szerint a zsidó vádlottak egyenesen halállal fenyegették meg Danilát és így velük szemben a maximális büntetés alkalmazandó.

A két pap, a papné és a diákvezér büne

Miután az ügyész drákói szigorúsággal kéri a zsidó vádlottak megbüntetését, rátér a vádiratban foglalt borsai események további ismertetésére.

— Május 4-én — mondja — Constantin Danila másodszer is Borsára érkezett, azzal a céllal, hogy elégtételt szerezzen magának a március 7-én elszedett sérelemért. Ebből az alkalomból egyenesen Polyánára ment, ahol régi barátai megkérték arra, hogy tartson előadást a nép számára. Ezen az előadáson hazafias dolgokról beszélt Danila, beszélt az alkohol pusztításairól, beszélt a különböző szekták ellen, amelyek gyöngítik a román nép erejét. (Folytatása a 3-dik oldalon.)

Ma délelőtt 10 órakor az Uránia mozgóban

Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség kolozsvári csoportjának

tiltakozó és tisztújító közgyűlése

Minden cionista ott legyen!

Hoffmann meséi

Bemutató a kolozsvári Román Operában, a szerző halálának ötvenedik évfordulója alkalmából.

Október 5-én mult ötven éve annak, hogy Offenbach Jakab, a második francia császárság korának legünnepeltebb zeneszerzője egy lángoló sikerekben és csufos bukásokban bővelkedő, színes és rapszódikus élet után örök álmra hunyta le szemét. Halálának évfordulójáról kegyelettel emlékezett meg az egész zenei világ és sok szeretettel a világ zsidósága. Mert életsorsában és műveiben zsidó volt Offenbach, a zsidó géniusz megtestesítője a zeneirodalomban, akit méltán soroznak Mayerbeer, Mendelssohn, Bizet és a zsidó zeneszerzés többi kiválóságai mellé. Megkapóan színes, bátor öntudattal és az öt annyira jellemző keserű öngunnyal telített önéletrajzát ezekkel a szavakkal kezdi:

„Kölni zsidó vagyok. Az apám Juda Eberscht kölni kántor volt...”

Az ifjú Eberscht kora ifjúságában eszelőzni tanul, kisebb darabokat komponál és apja Párizsba küldi, hogy továbbképezze magát. A francia fővárosban Eberscht Jakabból — Jaques Offenbach lesz. Előbb gondolkás az Opera zenekarában, később karmestere lesz a Théâtre Français zenekarának. „Fortunio dala” című szerzeményével alapozza meg karrierjét, dalai, kupléi halatlan népszerűsége tesznek szert, mert az akkori idők csapongó jókedvét, léha, felületes világot szólaltatta meg és karikírozta ki bennük. A kölni kántor fia a párizsi társaság dédelgetett kedvence lesz, akinek nevét klasszikus veretű operettei a földkerekség minden részébe elvitték. Megírja a Szép Helénát; az Orpheus az alvilágban című vígoperája is hatalmas sikert arat, de Offenbach mindez nem elégíti ki. Telhetetlen ambíció sarkallja, színházat nyit és szeretne valamit alkotni, ami örök időkre megőrizze nevét.

„Szákét operettet írtam — mondja önvallomásában — üzletalapításban, bukásokban, sikerekben és csődökben kivettem részemet, de megérttem a modern idők szellemét.”

Csendben és titokban írja meg élete alkonyán chef d'oeuvre-jét: Les contes d'Hoffmann, amely valóban hallhatatlanná tette. Offenbach azonban már nem érte meg operájának bemutatását, sőt a darab hangszerelésének elkészítésére sem maradt már ideje.

A Hoffmann meséit Offenbach halála után egy esztendővel, 1881 december 8-án mutatták be először a bécsi Ringtheaterben. A közönség hűvösen fogadta és ráadásul a színházépület a bemutató éjszakáján hatalmas tüzvész áldozata lett. Rossz omennek tekintették és félre tették a partitúrát. Csak a huszadik század elején vették ismét elő, de ettől kezdve az összes nagy operaházak állandó műsorszámává vált. Az opera hőse: Hoffmann, élő figurája volt a német irodalomnak. Hoffmann furesa pályafutása és fantasztikus művei inspirálták az opera librettistáit. Ez a Hoffmann jogtanácsosként kezdte pályafutását, később karmester lett, majd író és költő, zenedarabokat szerzett, hogy végül is a törvényszéki bírói talárt öltse fel magára. Regényeinek, novelláinak figurái egy sajátos, fantasztikumokkal telt világban mozognak, amelyet szellemek és kísértetek népesítenek be. Ebben a furesa világban játszódnak le az opera cselekménye, amelyet a német költő három novellájából komponáltak össze igen ügyesen a szövegírók. A Hoffmann meséiben ezek a különös figurák szimbolikus jelentőséget nyernek. Szimbolikus a nőiség hármassá inkarnációja, szimbolikusak Hoffmann tragikus szerelmei, amelyek talán azt akarják ábrázolni, az élettelen énekesnő figuráiban, hogy a szerelmi kiváltsátnál sohasem a logika és a józan ész játszik a döntő szerepet. És szimbolikus végül az intrikus mefisztói alakja is, aki pokoli gunnyal rombol szét nemes vágyakat, tiszta illúziókat.

Ezt a mesét szövi alá Offenbachnak az első felvonásban könnyed, pajzán, de mégis maró szatírával telíteti, a velenői jelenetben forró érzékiségtől fűtött és a harmadik felvonásban megdöbbentően drámai erejű muzsikája.

A kolozsvári Román Opera péntek esti bemutatója nagy általánosságban megfelelt a várakozásoknak. Az előadás középpontjában az ifjú debutáns: Constantin Huhulescu állott, aki a kolozsvári távirta katógó Morze-gépei mellől

került az Opera színpadára. Élettelen, megrázó erejű alakítást nyújtott. Meleg behizelő baritonja különösen a felsőbb regiszterekben tisztán és érelesen csengett. Kivülről Tiron Silviát kell elsősorban kiemelni, kinek fejlődő énektechnikája, tiszta szopránja egyre inkább érvényre juttatja. Andreescu ének tudása nem tudta pótolni a tenorjából hiányzó szint és melegséget. Aca de Barbu, Dobranszkaia, Pitei-Georgescu és az epizód-szerepében feltűnő Nicolau igye-

keztek sikerre vinni Offenbach hallhatatlan művét. A zenekar Bobescu irányítása mellett kifogástalanul működött, a leépített kórus azonban nem mindig tudott kielégíteni. A pazar kiállítás és a fővárosi nivóju rendezés Pavel Constantin izlését és szakavatott kezét dicséri. A bemutatót telt ház tapsolta végig és a „Hoffmann meséi” bizonyára állandó-sulni fog a kolozsvári Román Opera színpadán.

Kasztner Rezső

Franciaországban áradások, viharok, Amerikában borzalmas hófúvások pusztítanak

Párizs, november 22. Franciaország csaknem összes departementjeiből nagy viharokat, felhőszakadásokat és áradásokat jelentenek. Bar Le Duc környékén majdnem huszonegy órája felhőszakadászerű eső esik. Az összes patakok kiléptek medrükből és nagy területet árasztottak el. Néhány községben házakat és hidakat ragdott el az ár. Az alacsonyabban fekvő házak lakói a domboldalakra menekültek. Az Északi tenger partvidékén olyan heves viharok dühöngenek, hogy a hajók nem hagyhatják el a kikötőket. Dél-Franciaországban hasonló a helyzet. Marseillétől 25 kilométernyire egy hajó, melynek közelebbi adatait nem ismerik, zátonyra futott. A vihar miatt aggnak annak az olasz vízirepülőgépnak sorsáért is, a

mely utasokkal ma reggel 8 óra 50 perckor startolt Barcelonából Marseille felé s a késő éjjeli órákig nem adott magáról életjelet. Azt hiszik, hogy a Golfe Du Lion vizére volt leszállani kénytelen. Az összes még utban levő hajókat rádiogramok útján értesítették a hidroplán eltűnéséről, azzal a kéréssel, hogy kutassanak utána a tengeren.

Newyorki jelentés szerint az amerikai Koloradóban lévő Trinidad környékén és Wasenburg tájékán borzalmas havazások vannak. Három vonatot a hó teljesen befutott, úgy, hogy az utasok órházakban kénytelenek meghúzódni, minden élelem nélkül. Több autó is bennrekedett a szörnyű hófúvásban. A hófúvásnak eddig 16 halottja van.

A kolozsvári törvényszék felmentette a halálos műtéttel vádolt orvosokat

Cluj-Kolozsvár, november 22. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári törvényszék előtt tegnap érdekes per vette kezdetét. Az ügyész egy halálos gyermekelhajtás címén indította meg az eljárást két fiatal orvos ellen, akik

ez év februárjában tiltott műtet hajtottak végre egy váramási asszonyon. A műtét áldozata, Szilágyi Jánosné, a műtét után pár nappal meghalt, a vád szerint az orvosok gondatlanságából. Az orvosok kihallgatásuk alkalmával

Meghülés, nátha

rendszerint köhögéssel jár. Komolyabb bajtól, hosszantartó huruttól, tüdőgyulladástól óvja önmagát, ha idején szedi a mindig bevált

Siromalt

gyógyszert. Olesó, jóízű, tápláló, malátás készítmény

kijelentették, hogy nem érzik magukat bűnösnek, mert az asszony, még mielőtt az orvosok a műtet végrehajtották volna rajta, valakivel megoperáltatta magát és ez az operáció okozta halálát. Az orvosok védője a komplikált ügy megvilágítására kérte, hogy a törvényszék orvosszakértőket hallgasson ki a kérdésben. A védelem egész sereg nőgyógyász-orvost nevezett meg, akik közül a törvényszék beidézte dr. Mátyás Mátyást, dr. Stanca Constantin orvosokat és dr. Hossu vármegyei főorvosát, aki egyébként a halálesetnél a hivatalos orvosszakértő szerepét töltötte be. A vád részéről kihallgatták az elhalálozott asszony hozzátartozóit, akik a feljelentést megtették az orvosok ellen.

Az orvosszakértőket hosszasan és részletesen hallgatták ki. Dr. Hossu vármegyei főorvos fenntartotta azt a véleményezést, amelyben írásban is jelentést tett a törvényszéknek, miszerint a halálesetet az abortusz következtében beállott komplikációk idézték elő. Dr. Mátyás Mátyás és Stanca Constantin orvosok részletesen ismertették azokat a komplikációkat, amelyek abban az esetben merülhetnek fel, ha az orvos beavatkozást azt megelőzőleg hoz nem értő javasasszonyok működésébe előzi meg. A tanúk kihallgatása után a törvényszék mára halasztotta el az ítélet kihirdetését. Ma a déli órákban enunciatla Decuseara tanácselnök a törvényszék ítéletét, mely az orvosokat felmentette a vád és annak következményei alól.

Német-osztrák gazdasági szövetség és vámunió létesítésére tettek javaslatot a német és osztrák munkaközösségi bizottságok

Bécs, november 22. A német birodalmi és osztrák gazdasági munkaközösségi bizottságok tegnap az osztrák fővárosban konferenciára ültek össze. A konferencia az előterjesztett javaslatok közül a törvényhozásoknak meggyőzésre fogja ajánlani a német-osztrák gazdasági szövetség kialakítását illetve a vámunióba lépésre irányuló javaslatokat.

Mindkét állam bizottságában törvényhozó testületi tagok különböző pártokból dolgoznak együtt a gazdasági együttműködés frontjának kialakítását és egységes kereskedelmi politikai inaugurálásának lehetőségén.

A leszerelést előkészítő bizottság ülésének eredménye: csökkenteni kell a hadügyi költségvetéseket

Genf, november 22. A leszerelést előkészítő bizottság ülésén elfogadták egy indítványt, mely szerint az egyezmény aláíró államoknak, míhelyt ez lehetőséggé válik, csökkenteniük kell hadügyi költségvetéseiket. A határozat elfogadása előtt Bernsdorff német delegátus elvi tiltakozást jelentett be a szrinte nem kielégítő megoldás ellen, azt hangoztatta, hogy a hadianyagok csökkentése és létszámszállítás nélkül a határozatnak csak platónikus jelentése van. Bernsdorff rámutatott arra is, hogy két évvel ezelőtt a leszerelés szakértők is hasonló értelmű szakvéleményt adtak le ebben az ügyben. Felhívása után tartózkodott az elrendelt szavazásban való részvételtől.

HIRDETÉS AZ ÜZLET LELKÉRE
HIRDESSZEN AZ UJ KELETBEN

„GALLIA“ R.-T.

Francia-román selyemgyár Bucuresti,
Piata Lupaica Palatul Bunascu Pop.

KOLOZSVÁRI FIOKJA: STRADA
GEN. NECULCEA (KORNISS U.) 2.

Lyoni és párizsi

központunk mindentéle

selymeit

összes kreációkban, kicsinyben és nagyban hozzuk forgalomba.

Crepe de Chine mindentéle minőségben

Crepe Georgette

Crepe Mongol

Crepe Satin

Soie Lavable stb. stb.

Ajándékba

egy üveg „LUBIN“ finom francia parfümöt adunk minden egyes vevőnknek, aki még november hónapban egy szoknyára való crepe de chine selymet vásárol, melynek ára kezdődik méterenként

200
LEJNÉL

Dani

— Elképzelhetem emelt hangon — ben meghuzódó — sedést kellett e adás. A tömeg az kertbe vonuljanak kívánt hall az azonban Constadeti utjáról. Itt tartott, hanem amit ott mondo maga beismertető beszédet tartották a büntetésrefusai. Arra tételt akart mag antizemita besz

Nemcs de az e

— Május 5-én ügyész — Dumit verték Pollák e hogy mindkette gyuló sérüléseket testisértés igaz tizti főorvosána azon éjszaka kövescu, Berinde, ru a legsúlyosab kanak idején ár cigáltak az ügyőket a Visó viz brutális körülmé teltek őket.

— Igen tisztelt emelt hangon az gyobb kontraszt igazi hivatása é 5-én éjszaka es cselekedet ellent tőtörvénykönyvv esal és az evan előbb beszéltem. vatasáról, de vaj ezt a magasztos rescu és Berinde körülmények kö esekelmény. Eg szony elajult, gy rögtek irgalomé fogva ráncigáltá kat gunyos cer meg a Visó vizé

Nem a pa

— Igaz ugyan igyekeztek bizo emlékezetes éjsz tak. Az alibi b sikerült. A tan berek, akik ne hogy hány óra megérkeztek a ják a tanuk, he tett ekkor már volt elég idejük fűrösszek és ut dalomba.

Az ügyész ez a két pap és D zsidókra, költöz ben felgyújtják tes beleütközik 323. paragrafus szabadság korlá

A pap lekme

— Hogy a k ban volt annak ményeket követ beszédét az üg kiviláglik abb magukat a pol ták, hogy az e niók kell s ezer lelősségre vonó beszéltek meg l gi személyek k verik majd a l szóra ragadjon ugy siessen pa

A M vezés

— De még t kos cselekedete Mihaly arkang nek alapszabál kalma meghal liga alapszabá mondja, hogy badítani a ral hető eszközzel, madás segitség fízstelt bírósá ban? Ninesene törvényei, ninc

Kipál

Danila letér az eredeti utról

(Az első oldali cikk folytatása)

— Elképzelhető — folytatja az ügyész emelt hangon — hogy a Kárpátok fövében meghúzódó falvakban milyen lelkesedést keltett egy ilyen hazafias előadás. A tömeg azt akarta, hogy a Hojda kertbe vonuljanak és újabb szónoklatokat kíván hallani. A Hojda-kertben azonban Constantin Danila letért eredeti utjáról. Itt már nem kulturreloadást tartott, hanem antiszemita szónoklatot, amit ott mondott — és vallomásaiban maga beismeri, hogy antiszemita igazgató beszédet tartott — az már beleülködik a büntetőtörvénykönyv paragrafusába. Arra hivatkozik, hogy elégtételt akart magának szerezni ezzel az antiszemita beszéddel, mert haragudott

a borsai zsidókra. Ez azonban nem jogosította fel azokra a kijelentésekre, hogy „a zsidók ellenségei a románságnak és ki kell őket űzni az országból”. Ezek a kijelentések kimerítik a büntető törvénykönyv 172. paragrafusában foglalt kritériumokat.

— A Hojda-kertből a gyújtóhangú beszédétől felzúgott tömeg a község háza elé vonult. Ekkor már extázisban volt a tömeg és érthető, hogy Danila elragadtatta magát. Ő maga is bevallja, hogy ráuszította a tömeget Gancz Benecionra és Roth Márton közvélemény-irókra, csak más színezetet igyekszik adni ennek a cselekményének.

Nemcsak a büntetőtörvénykönyvvel, de az evangélium szellemével is szembe kerültek a papok

— Május 5-én — folytatja tovább az ügyész — Dumitreseu és Danila egy este verték Pollák és Gancz fuvarosokat, hogy mindketten husz napon túl gyógyuló sérüléseket szenvedtek. A súlyos testisértes igazolja Maramarossziget tiszti főorvosának bizonyítványát. Ugyan azon éjszaka követték el Danila, Dumitreseu, Berinde, Berindén és Timis Petru a legsúlyosabb cselekményeket, és azok idején ártatlan embereket kirángattak az ágyból és megfűrésztették őket a Visó vízében és parodiaszerűen, brutális körülmények között megkeresték őket.

nának? Ha a borsai paraszt kamatuzsora alatt nyög és ez faj valakinek, a megtorlásnak meg vannak a törvényes lehetőségei. Ha a vádlottak olyan hazafiak, ahogy azt magukról állítják, miért nem gyűjtöttek adatokat és indítottak volna ezek alapján törvényes eljárást. Ehelyett legiót alakítottak, katonai kiképzéssel. Az egyik légio kapitánya Berinde lett. Hogy talál egy pap hivatalához a katonai légio és instrukció.

— Igen tisztelt törvényszék — mondja emelt hangon az ügyész — lehet-e nagyobb kontrasztot elképzelni a papok igazi hivatása és a között, amit május 5-én éjszaka cselekedtek. Nincs-e ez a cselekedet ellentétben nemcsak a büntetőtörvénykönyvvel, de az isteni parancsokkal és az evangélium szellemével. Az előbb beszéltem a papok magasztos hivatásáról, de vajon nem-e csufolja meg ezt a magasztos hivatást az, amit Dumitreseu és Berinde követtek. És milyen körülmények között történt ez a büntetőcselekmény. Egy beteg, szívbajos asszony elájult, gyermekei hiába könyörgöttek irgalomért. Az egyiket hajánál fogva ráncigálták ki az ágyból, a másikat gunyos ceremóniával keresztelték meg a Visó vízében.

A hatóság elleni erőszak — folytatja az ügyész — a mozgalom vezetőinek levelezése. Hallottuk tegnap este ezeket a leveleket. Az egyik levél így szól: „Jönni fog egy pillanat, amikor meghuzzuk a harangokat, megfűjük a kúrtot, elfoglaljuk az összes autókát és vonatokat, bármelyik kormány is legyen hatalmon és elindulunk az ország fővárosába.” Mit jelent ez, ha nem nyílt lázadás? Ez a levél teljesen kimeríti a Marzesen-lele rendtörvény idevonatkozó paragrafusainak kritériumát.

Nem tudták alibit igazolni a papok

— Igaz ugyan, hogy a papok alibit igyekeztek bizonyítani azzal, hogy az emlékeztetés éjszakán lakodalomban voltak. Az alibi bizonyítása azonban nem sikerült. A tanuk egyszerű parasztemberek, akik nem tudták precízírozni, hogy hány óra volt, amikor a papok megérkeztek a lakodalomba. Azt mondják a tanuk, hogy vacsora után. Lehetett ekkor már éjjel egy-két óra és így volt elég idejük, hogy a sértetteket megfűrészzék és utána elmenjenek a lakodalomba.

— De bűnösök a fővádlottak hatóság-elleni erőszak büntetésében is, mert 300 paraszt élén vonultak fel a csendőrszere, hogy kiszabadítsák erőszakkal a két letartóztatott futárt. Azzal védekeznek az egyik pap, hogy azért indult el a csendőrszere, mert ott akarta venni elővezetési parancsát. Lehet-e azonban komolyan venni ezt a védekezést? Mi az az elővezetési parancs? Malomkő, vagy biliárd, hogy 300 emberrel kell elhozni a csendőrszeregről?

Az ügyész ezután rámutat arra, hogy a két pap és Danila ráüzentek a borsai zsidókra, költözzenek ki a faluból, különben felgyújtják házaikat. Ez a fenyegetés beleülködik a büntetőtörvénykönyv 229. paragrafusába, amely a személyes szabadság korlátozását minősíti.

— A hatóság elleni erőszak láncolata

Az ügyész elejti a vádat a vádlottak két kategóriája ellen

A papok tudták, hogy büntetőcselekményeket követtek el — Hogy a két pap, hogy sulyos büntetőcselekményeket követtek el — folytatja a vád-
beszédét az ügyész, — az a legjobban kiviláglik abból, hogy elbarrikádozták magukat a polyánai templomban. Tudták, hogy az elkövetett bűnökért lakolnokok kell s ezért nemcsak elbújtak a felelősségre vonó hatóságok elől, de jelt beszéltek meg hivaikkal, hogy a hatóság-
személyek közeledténél esetére félre-
verik majd a harangokat és a harang-
szóra ragadjon ki-ki kapát és kaszát és úgy siessen papjaik védelmére.

Az ügyész ezután a hatóság elleni erőszakkal vádolt személyek szerepét igyekezik tisztázni és a vádlottak két kategóriája ellen elejti a vádat.

A Mihály Arkangyal megszerzése: lázadás

— De még tovább mentek az erőszakos cselekedetekben. Megalakították a Mihály arkangyal ligát Borsán, amelynek alapszabályait tegnap este volt alkalma meghallgatni a bíróságnak. A liga alapszabályainak első pontja kimondja, hogy „a román népet ki kell szabadítani a szolgátságból, minden lehető eszközzel, még erőszak és nyílt támadás segítségével is.” Mi más ez, igen tisztelt bíróság, mint állam az állam-
ban? Nincsenek-e vajjon az országnak törvényei, nincsen-e alkotmánya Romá-

— Szívvel sajnálom — mondja, — hogy Timis Pontu és Stráfunda három hónapig ültek ártatlanul vizsgálati fogságban. Ez a két paraszt — amint Andereo Cuza vallomásából kiderült — az ő mezőjén dolgozott s kaszával a vállukon, véletlenül kerültek a csendőrkapitány elé. A két ártatlanul megvádolt emberrel szemben ezennel elejtem a vádat. Hasonlóképpen elejtem a vádat a vádlottak padján ülő 36 asszonnyal szemben, akik azzal vannak vádolva, hogy erőszakkal akarták a csendőrkapitány kezei közül kiszabadítani a papokat. Nézzék meg a törvényszék ezeket a nyomoruságos asszonyokat, akikről leri a szegénység és a szenvedés, képesek-e ezek arra, hogy szembeszálljanak a csendőrséggel.

Dr. Fischer József képviselő védőbeszéde

Az ügyész vádbeszédét, amely a tárgyalóterem közönségében vegyes hatást váltott ki, feszült figyelemmel hallgatták végig, majd az elnök átadja a szót a zsidó vádlottak védőinek. A zsidó védők rövid beszédekre szorítkoztak. A perrendtartás szerint csupán arról beszélhettek, amivel a 17 zsidó volt vádolva. Ez magyarázza meg azt, hogy a zsidó védők csak per tangensem érintették a borsai rémnapok történelmét és meg kellett elégedjenek annak a kimutatásával, hogy a zsidó vádlottak nem bűnösök a terhükre rótt büntetőcselekményekben.

Elsőnek dr. Fischer József országgyűlési képviselő emelkedett szólaşra,

UJ CSÖ...UJ ERŐ!

Minden rádiókészülék szíve a vevőcső Adjon új erőt készülékének! Cserélje ki régi csöveit

PHILIPS „MINIWATT”

csövekkel.

A PHILIPS pentód, mint vég-erősítőcső, felülmúlhatatlan redményi biztosít

PHILIPS „MINIWATT”

azonban ezzel még nem fejeződött be. Julius 17-én megjelent a faluban Sfetea csendőrkapitány, mert hírülvette, hogy öt diák tartózkodik Berinde lakásán és elő akarta állítani őket a község házára. Berinde megindult a csendőrkapitányval a község háza felé, átadta azonban

ugyanakkor a kulcsot egyik hívének, hogy huzza félre a harangokat, jelölje annak, hogy a papok veszályban vannak. Félreverték a harangokat, összesodítotték a parasztoakat, akik olyan fenyegetően léptek fel, hogy a csendőrkapitány élete is veszályban volt.

szerepel ebben a perben. Ismerem, mint a kerület képviselője, a borsai parasztoak szomorúságát és mióta képviselője vagyok, sohasem szüntem meg küzdeni a borsaiak helyzetének javítása érdekében.

Fischer József képviselő ezután az ügyész szavait idézi: Nem lehet jó román az — mondotta az ügyész — aki büntetőcselekményt követ el.”

— Miért nem hagyták a papok — kérdi — a maramarosi problémák megoldását azokra, akik erre hivatottak? Azt mondják a vádlottak, hogy a borsai parasztoakat kiuzsorázzák a kamattal? Lehet, hogy van két-három zsidó uzSORA, de bizonyára vannak román uzSORA-sok is. Az uzSORA ellen azonban van törvény és meg van a lehetősége a törvényes eljárásnak.

A sors iróniája

— A sors iróniája — folytatta szavait Fischer képviselő, — hogy zsidó vádlottak ülnek itt, a vádlottak padján. Ezeknek a zsidóknak mindenük odaveszett a nagy borsai tűz alkalmából. Nem kutatom most, vajjon gyújtogatás volt-e Borsán, vagy csak szerencsétlenség. Tény az, hogy ezek a zsidó vádlottak mindnyájan koldusai a tűznek.

Miért várt a hatóság március-tól májusig

— Azt mondja az ügyész, hogy március 7-én a zsidók provokáltak, halálos fenyegetésekkel árasztották el Danilát és ezért három évi büntetést kér a fejükre. De kérdem a bíróságot, hogyha Danila olyan sulyosan sértve érezte magát, vajjon miért várt március 7-től májusig az elégtétellel? Ha pedig a hatóságok olyan sulyosnak tartották a zsidó vádlottak szerepét, akkor bizonyára eljáratk volna ellenük és nemcsak az eset után 2 hónappal ébredtek volna rá arra, hogy valami történt március 7-én az iskolában.

Kipállott, vörös gyermektestet Höfer babycremmel kell ápolni

— Vegye figyelembe a bíróság, hogy ezek a zsidó vádlottak rettenetes napokat éltek keresztül. Valóságos rémdráma volt az, ami velük történt. Az ittlől vádlottak egy része súlyos bűnököt követtek el a zsidó lakosság ellen. Az pedig, amit a vádirat mond a zsidó provokációról, a farkas és a bárány

Borgida József dr. frappáns védőbeszéde

Fischer képviselő hatásos védőbeszéde után Borgida József dr. mondott frappáns védőbeszédet.

— Fel kell ezeket a vádlottakat menteni — mondotta. — Hiszen mi történt voltaképpen? Megakadályoztak egy embert abban, hogy antiszemita előadást tartson. Nem volt-e meg erre minden indokunk? Hiszen a bíróság előtt tökéletesen beigazolódott, hogy a románok sehohsem éltek olyan jóviszonyban a zsidókkal, mint éppen Borsán. Bűn-e tehát az, hogy megakadályozták egy olyan embernek az előadását, aki ezt az évszázados békét akarta felborítani?

— Mit csinált azonban Danila? Szembe állította a két fábort egymással. Kérem a bíróságot, ne vegye most figyelembe, hogy az egyik román, a másik zsidó. Gondoljon arra, hogy az egyiket Mechelnek, a másikat Petrunak hívják. Gondoljon arra, hogy egy csoport ember nem engedett szóhoz jutni valakit, aki két olyan népet, akik egy faluban békében élnek, egymásra akart uszítani.

— A zsidók nem provokáltak, hiszen nem is ismerték Danilát. Ellenben ismerték a híret és ezért nem akarták, hogy megtartsa előadását.

Fischer József szatmári ügyvéd kimutatja, hogy a 176-ik paragrafus nem alkalmazható

Ezután dr. Fischer József szatmári ügyvéd emelkedett szólásra, aki nagy-szerű jogi érveléssel mutatta ki, hogy a 176-ik paragrafus alkalmazása egyene-

meséje. Hogyan lehet olyasmit elképzelni, hogy a zsidók megtámadták volna a románokat. Kérem a bíróságot, mentse fel tehát a zsidó vádlottakat az ellenük emelt vád és annak következményei alól, igazságos ítéletével hozzá fog járulni a borsai atmoszfára normalizálásához.

sen abszurdum a zsidó vádlottak esetében.

— Kerüljünk minden politikát az igazságszolgáltatás csarnokában — mondotta — és nézzük pusztán a jogi oldalát a zsidó vádlottak szerepéről. Az ügyész a vádbeszédében nem fejtette ki bővebben, hogy miért kívánja éppen a 176-ik paragrafus alkalmazását? A 176-ik paragrafus megkivánja, hogy a magános elleni erőszak nyílt helyen csoport által követessék el. Jelen esetben azonban hiányoznak ezek a kritériumok. Hiszen a zsidó vádlottak nem csoportként szerepeltek. Kiboltolták a faluban, hogy lesz egy előadás. A dobolás azt jelenti, hogy egyenként meghívják a falu lakosságát az iskolába. A zsidó vádlottak egyenként és nem csoportban emeltek az előadásra. Tehát az iskolában nem mint csoport, hanem mint egyének szerepeltek. Azonkívül nyílt helyet tételez fel a 176-ik paragrafus, már pedig az iskola minden, csak nem nyílt hely.

— Kérem azonkívül — fejezte be beszédét Fischer József dr. — állapítsa meg a bíróság, hogy volt-e egyáltalán Danilának engedélye ahhoz, hogy az iskolában előadást tartson. Tudjuk, hogy volt a prefektustól engedélye, ez azonban nem szövelt arra, hogy az iskolában szónokolhasson.

Ezután az elnök a délutáni tárgyalást felfüggeszti és elrendeli, hogy a zsidó védők délután folytassák védőbeszédeiket.

Ot zsidó védő beszélt a délutáni tárgyaláson

Délután fél 4 órakor nyitja meg a tárgyalást az elnök és átadja a szót a zsidó védőknek.

Dr. Balázs Endre kolozsvári ügyvéd a következő védő, aki pár perces beszédében hangsúlyozza, hogy a borsai eseményekért egyedül a papok felelősek. Semmiesetre sem vonhatók felelőségre a zsidók az eseményekért, a melyeknek szenvedő hősei éppen a zsidók. Kéri a zsidó vádlottak felmentését.

Dr. Kertész Jenő a zsidóságnak az emberiség történetében vitt nagy szerepéről beszél. Az ügyre vonatkozólag

hangsúlyozza, hogy a hatóságok bünpösek abban, hogy a borsai ellentétek kiobbantak. Dr. Fischer Sámuel szintén rövid beszédet tart, amelyben a zsidó vádlottak felmentését kéri. Dr. Fried Ábrahám ismerteti a máramarosmegei nyomort, mely minden ellentét okozója. Hangsúlyozza, hogy a zsidóság és románság között kitünő viszony volt, míg Danila meg nem érkezett Borsára, akit már olyan hírek előztek meg, hogy a zsidóság jogosan féltette létezését. Kéri a zsidó vádlottak felmentését.

Dr. Fischer Tivadar a zsidó bünbakokról

Dr. Fischer Tivadar országgyűlési képviselő emelkedik ezután szólásra. Nagyhatású beszédét azzal kezdi, hogy ismerteti azt a gyűlöletet, amely évszázadok óta veszi körül a zsidó népet. Részleteket ismertett a román antiszemitaizmusból, amely a zsidók ellen elkövetett sérelmek hosszú sorozata. A gyűlölet akadályozza meg egy állam fejlődését és ezért mondta II. Károly király, hogy az ország összes erőinek össze kell fogni a haza érdekében. Az ügyész úgy állította be a borsai zsidókat, mint akik forradalmi hangulatot teremtettek azon a vidéken. Nevetséges forradalmisággal vádolni meg egy elszegényedett, nyomoruságos néptömeget. De ezt a vádat is az a szenvedély inspirálja, amely évszázadok óta kísért a zsidóság történetében: a gyűlölet. Még nem olvasta el a vádiratot és már sejtette, de amikor olvasta, akkor meg is győződött róla, hogy bünbakot kerestek egy bünre. Sok történelmi példája van annak,

hogy az ilyen bünbakkeresésnél mindig megtalálták a legalkalmasabb bünbakot: a zsidót. A borsai perben is most a zsidók azok, akik mindennek az okozói voltak. A történelmi példák egy újabb esete elvenedett meg. Mert itt a zsidók nem provokáltak, a zsidók legfeljebb védekeztek. Ha tettek valamit, azt jogos önvédelemből tették. Bizik az igazságszolgáltatás minden felülemelkedő erejében, mely már itt is a szatmári törvényszéknek ebben a termében megnyilatkozott egyszer.

Egy felmentő ítélet példája
— Dr. Lazar Aurel temetéséről jövök — mondja dr. Fischer Tivadar. Akit tizenhárom évvel ezelőtt a szatmári törvényszéknek ugyanebben a termében hallottam védőbeszédét mondani. Tizenhárom évvel ezelőtt, amikor a világháború szedte véres áldozatait világszerte, egy román község lakossága sorakozott fel ebben a teremben lázadással vádolva. A görögkatolikus magyar püspökség magyar papot akart a román falura oktrojálni és ez kiobbantotta az ellentéteket. És ugyanakkor, midőn a románság és magyarság a haretéren állottak szemben egymással, a nagymultu szatmári törvényszék hivatásának magaslata emelkedett, nem befolyásolták ítéletében fajgyűlöletek és dr. Lazar Aurel történelmi dokumentumnak számítható beszéde után felmentette a vádlottakat. Ezt várja Erdély zsidósága most is a szatmári törvényszéktől.

Dr. Fischer Tivadar beszéde láthatóan a legmélyebb hatást gyakorolta egy a hallgatóságra, mint a törvényszékre. Az elnök ezután felfüggesztette az ülést, mert a teremben a hőség már kibíratlan volt. A perbeszédnek napján ugyan is zsúfolásig megtelt a tárgyalóterem, annak ellenére, hogy még az eddiginél

Catuneanu professzor antiszemita propaganda beszéde

Catuneanu professzor emelkedett ezután szólásra, Berinde András és feleségének védelmében.

— Ez a per — mondotta — nem bünyű és nem politikai per. Ez nemzeti per, melyben két nép néz egymással farkasszemet. Célja a pernek, hogy az igazságot derítse ki és ugyanakkor a hamis tanuk nagy tömege vonul fel a tárgyalásra. Felvontuk a zsidó tanuk, akiket évszázados tradíciók tanít arra, hogy a hatóságok ellen hamisan esküdjének.

Az elnök sorozatosan rendretasítja Catuneanu professzort

Catuneanu felolvassa egy per iratait, amely Glasner Akiba kolozsvári főrabbi és egy Bergfeld Izák nevű zsidó között folyt le. A bolond Bergfeld azt állította, hogy Glasner Akiba azt mondotta, hogy a hatóságok ellen hamis dolgokra esküdni nem bün. Dr. Erdöss tanácselnök itt erőlyesen rendretasítja Catuneanust és kijelenti, hogy megvonja tőle a szót, ha zsidó-ellenes rágalmakat fog védőbeszében hangoztatni. Hangsúlyozza, hogy a törvényszék előtt nincsenek olyan emberek, akiknek szabad hamisan vallani és akiknek nem szabad hamisan vallani. Itt csak állampolgárok vannak, akikre a törvény egyaránt érvényes.

Catuneanu, aki védőbeszédében a vérdától kezdve a Cion bölesei ig az antiszemita demagógia egész frazeológiáját fel akarta használni védőbeszédében, az elnök rendretasítására mérsékeltbb tenorban folytatja beszédét.

— Van a zsidóságnak egy intézménye, a din tora és a zsidók csak akkor mennek állami törvényszék elé, ha a din-toránál nem tudnak kiegyezni.

Ezután újra idéz, és pedig részleteket olvas fel dr. Jakob Klatzkin-nak egyik könyvéből. Eszerint a zsidók államukat elvesztették a diaszporában, de alkotmányukat nem. Ilyenképpen a zsidóság megmaradt önálló egységnek a különböző államok keretében, amelyekbe elszóródtak. Megvanak a maguk törvényei. Elképzelhető-e, hogyha ez fennáll, a zsidók respektálják-e a román törvényhozást.

„A hazát nem fenyegette volna veszély, ha a papok szabadlábban védekeztek volna“

Rátér a perre és hangsúlyozza, hogy igazságtalanság volt a papokat és a román vádlottakat fogságban tartani. A hazát nem fenyegette volna semmi veszély, ha a papok szabadlábban várták volna be a törvényszék ítéletét. A per elsőrendű vádlottai, a zsidók, szabadlábban maradtak. Pedig a román vádlottak közül mindenki megjelent a tárgyaláson, míg a zsidók közül három megszökött. Nyilvánvaló ez, mert a kötelességtől való megfutas karakterizálja a zsidókat. Felolvassa az orheiu-i prefektusnak néhány évvel ezelőtt kelt egyik cikkét, amelyben a prefektus arról elmélkedik, hogy a megyéjében elfogott százkilencvenkét katonaszökevény zsidó volt. Ha a március 7-iki események nem következtek volna be, ma nem lenne borsai probléma. De a hatóságok elnézőek a zsidókkal szemben és nem adtak elégtételt Danilának. Na és mi következett ezután? Megérkezett május 4-én Danila Borsára és ott beszédet mondott. Azt mondotta, hogy a zsidók az ország elleneségei és hogy Oroszországban ők csinálták a kommunizmust. Tev mondja a vádirat. A vádirat azt mondja, hogy ez bün. Ugyanakkor nem tudja azt a vádirat, hogy a román akadémián egy Moskovits nevű zsidó beszédet mondott a kommunizmusról. Nem bántotta senki.

„En többet mondtam, mint Danila, mégsem lett bántódásom“

— 1923-ban — folytatja Catuneanu — a kolozsvári egyetem aulijában beszédet tartottam a zsidó kérdéstről. Többet mondtam, mint május 4-én Danila mondott. És semmi bántódásom nem esett. Ma is szabadon mozogok, pedig azóta má tízszer kellett volna ülnöm meggyőződéséremért, ha minden beszédem miatt megindult volna ellenem az eljárás, mint Da-

is szigorubb motozásnak vetették alá azokat, akik a terembe léptek. Hogy a további tulzsfuolást megakadályozza, dr. Erdöss tanácselnök elrendelte a terem ajtajainak bezárását. A nagy hőségben többen rosszul lettek és egy asszonyt ajultán vittek ki a teremből.

nila ellen. Az emberek azt hiszik, hogy az antiszemitaizmusból nem gyűlölet, az antiszemitaizmusból védekezés. A román nép ösztönös védekezése a zsidók elszaporodása ellen. A mult század hatvanas éveiben kezdtek építeni a vasutakat Romániában és ekkor beözönlöttek a zsidók. Minden faluban koszmát csináltak. Az ország belügyminisztere akkor Agarbi-ceanu volt, aki rendeletileg el akarta tiltani a zsidókat a koszmajogtól. Most pedig vádat emelnek emberek ellen, akik tiltakoznak, hogy a zsidók palinkával mérgezzék meg az országot. Borsán minden zsidó házban van palinka. Németország már hatvan évvel ezelőtt emancipálta a zsidókat. Most bizonyosodott be, hogy a német nép mennyire megbánta ezt az emancipációt. Hatvan évre az emancipáció után a Hitler párt színhét mandátumot kapott a választásokon.

„A zsidó jegyző és zsidó rendőr: provokáció“

Hasonló példák felsorakoztatása után Catuneanu ismét a perre tér át.

— Azt mondják, hogy Borsán a zsidók nem provokáltak. Róth Márton ur, a zsidó községi jegyző a község háza ablakában ül, amikor Danila a román nép élén elvonul az uceákon. Hát kell ennél nagyobb provokáció? Steinmetz, a község zsidó rendőre, végrehajtóval megadót szedni — románokhoz. Hát ez nem provokáció? A provokáció hosszú sorozata hívta fel a románok akcióját. Azt mondják, hogy felizgatták a népet. 1928. május 6-án a nemzeti parlaspárt gyűlést tartott Gyulafehérváron. Ott nem izgattak az akkori kormány ellen? A vádirat idéz Danila leveléből, aki azt mondotta, hogy majd megfújjuk a harsonát és elindulunk Bukarest... stb. Hát a nemzeti-parlaspárt ama május 6-án nem ugyanezt tette? Ott százszekrek indultak el Bukarestbe. Meg kell találni a per fundamentumát. Máramarosban minden zsidókézből van. A tisztviselők zsidók, a esendőrséget megfizették a zsidók.

Dr. Erdöss tanácselnök ismét erőlyesen rászól Catuneanura, hogy ne rágal-mazzon román intézményeket.

Catuneanu statisztikai adatai

Catuneanu: Beszéljenek hát akkor a statisztika számai. Nem beszélnek hivatalos statisztikáról, mert azokat is meg-hamisították a zsidók. A talmud azt mondja, hogy a népszámlálás dögvészt hoz a zsidóságra. A zsidó tradíció tehát azt mondja, hogy meg kell hamisítani a számokat. Idézik dr. Filipeine jelenlegi kamarai képviselő egykorri cikkéből, amely 1927-ben jelent meg. A cikk kimutatja, hogy Máramarosban a 30 holdtól 70 holdig terjedő földbirtokok 78 százaléka van zsidó kézből és 22 százaléka román kézből. A száz holdon felüli birtokok 80 százaléka van zsidó kézből és 20 százaléka román kézből. Borsai vidékén 46 havas a zsidók. Száz százalékos kamatot szednek, mert egy parasztnak ezer lej után heti 20 lejtt kell fizetni a zsidónak.

Végeredményben Catuneanu kéri vé-denceinek felmentését.

Zach Felician kirohanása az Uj Kelet ellen

Egy óras pauza után Mota tartotta meg hosszú védőbeszédét. Mota a per jogi részével foglalkozott és jogi érvekkel igyekezett védenekinek ártatlanságát igazolni és valamennyi vádlott felmentését kérte.

Zach Felician politikai beszédében meglepetésszerűen kirohant az Uj Kelet ellen. Előtte az Uj Keletnek egy példány, amelyben Sfetea kapitány raportja alapján arról írunk, hogy a esendőrkapitányt revolverrel fenyegették meg a parasztok.

— Ime — mondotta Zach — ez a sajtó csinálta a borsai eseményeket. Ez a sajtó, amelynek képviselője itt ül a tárgyalóteremben — és ezzel rámutatott az Uj Kelet munkatársára.

A hangulat rendkívül izzó volt és a feszült helyzetnek az elnök erőlyes fel-lépése vetett véget, aki rászólt az ügyvédre, hogy ne személyeskedjék. Ha valami baja van valamelyik lappal, indít-szon sajtópert.

Hel

A ko tá

Bratianu Vin egymás ellen

Bucuresti—Bu (Az Uj Kelet t menti szesszió kült az ország tianu Vintila és dienciát kértek aktuális politik latosan kifejték jobb alkotmány egyidejűleg a r emult vasárnap be a külvárosba indítását jelentő lemeny visszahoz ság van ismét ar közvetlen kontak lasztókkal.

Inf

A parlamentet hosszú lejárata lenített be. Ez a leti szől, hogy az a jelenlegi törvé osztatására, ami zal, hogy a Mi az uralkodó részé tostitva van. Ezz helyezete mégsem pedig a kormány sőgek ismét teljes Egyes verziók mányának tagja újabb intrikákat gúik ellen. Ezek jelenlegi kormány ni, de szeretnék ni a diktatóriker szert. Mironescu hoz, hogy ezeket ményezéseket elf sebb joggal álla bukaresti lap, ho mányt nem az u lantat, nem is e nem a tagjai kö megbuklatatni“.

Kormán

A kamara tegn ülése a kormány nya szempontjáb ványt nyújtott. seők különböző-madást a kormány miniszterek látha kénytelenek saját kérdéseire válasz és Pompiliu Ion tőzmények ellen liberálisok nagy- egyáltalán nem attól, hogy a mi lyet foglalt a nyok megteremt is. Petrovici volt ter Costachescu jelentett be int nem átalította kij hogy „meg csak“.

Végül a tegn az elégedetlenséket teljesen támogat ramarosi nyomor bejelentett inter nyilatkozások is volnának, ha a lóban nem akar parlamenti jog gyakorolni a kor valóságban azon hangu felszólalás borban uralkodó ségnek és ideg esapán. És ha ilyen erőteljes v ni, hogy a kormányt majd megk szóban, elsősorb széről.

Nem

Mint ismeretes képviselői nyilat

Fűző, Függöny, Agyterítő
legszebben és legolcsóbban rendezésre és készen kapható
Garnid-Szalóban
Korniss utca 2. (Renner palota).
CSIPKEBEVÁRRÁST VÁLLALUNK!

Helyzetjelentés a belpolitikai frontról:

A kormánypárti képviselők támadják a kormányt

Bratiannu Vintila új választásokat kér a királytól. A miniszterek egymás ellen intrikálnak. Miközben Vlad Aurél is disszidens lesz

Bucaresti-Bukarest, november 22. (Az Új Kelet tudósítójától.) A parlamenti szesszió megnyitásával megéle...

Intrikálnak a miniszterek

A parlamentet megnyitó trónbeszéd hosszú lejárata munkaprogramot jelentett be. Ez a tény kétségkívül amel...

Egyes verziók szerint vannak a kormányban tagjai, akik minduntalan újabb intrikákat kezdeményeznek kollégáik ellen. Ezek alitóltag nemcsak a jelenlegi kormányt akarják megbuktatni...

Kormánypárt a kormány ellen

A kamara tegnapi és tegnap délutáni ülése a kormány és a parlament viszonya szempontjából igen érdekes látványt nyújtott. Egyes többségi képviselők különböző irányból indították támadást a kormány ellen és a jelenlévő miniszterek látható idegességgel voltak kénytelenek saját pártihíveik ellenzéki kérdéseire válaszolni.

Végül a tegnapi ülésen Lazar Illés is az elégedetlenséghez csatlakozott és erőteljesen támogatta dr. Lupunak a máramarosi nyomor ügyével kapcsolatban bejelentett interpellációját.

Nem lesznek új választások

Mint ismeretes, az ellenzéki pártok képviselői nyilatkozatokat olvastak fel

a kamara tegnap délutáni ülésén. A vintilista liberálisok deklarációja harcot hirdetett ugyan a kormány ellen, formájában azonban nem volt tulságosan éles. Bratiannu Gheorghe is sietett egy kevésbé harsány nyilatkozatot felolvasni, ugyanez a liberális párt nevében. Mironescu miniszterelnök ártatlan mosollyal ajkán kijelentette, hogy az egyik liberális nyilatkozat megsemmisíti a másikat, annál is inkább, mert ő valóban nem tudhatja, hogy melyik nyilatkozat hangzott el az igazi liberális párt nevében.

Duca egyébként a vintilisták nevében felolvasott nyilatkozata végén új választások kiírását kérte. Hír szerint ugyanezzel a kéréssel akar Bratiannu Vintila az uralkodóhoz fordulni. Az ülésen jelenlévő Iorga nyomban szólásra emelkedett és kijelentette, hogy a liberálisoknak az elméletben igazuk lehet, a gyakorlatban azonban új választások a mai rettenetes viszonyok között szélsőséges jelszavak előretörését jelentené és egészséges áramlatok nem igen juthatnának szóhoz.

Dr. Vlad is elégedetlen

A kormánnyal szembeni elégedetlenséghez tartozik dr. Vlad Aurél volt kultuszminiszter is, aki néhány nappal ezelőtt fulmináns hangú nyilatkozatot tettett közé a Dimineataban. A volt kultuszminiszter kijelentette, hogy a Mironescu-kormány nem képviseli a parlamenti többséget, majd élesen ta-

MISS ROMANA

Szép, mint a legszebb!

Sok szép nő közül választják ki évente a legszebbet. Gondolkozott-e már azon, hogy mily könnyű szépnek lenni? Hogy mily könnyű is a szépség palmájára elernni és vele szerencsére, boldogságra szert tenni?

ELIDA LANOLIN SZAPPAN

madta Iuniant, akit azzal vádolt meg, hogy 1928 májusában megakadályozta Károly hercegnek az országba való visszatérését és csak akkor kezdett ismét Párizsba utazgatni, midőn látta, hogy a nemzeti parasztpárti többség szimpátiáit elvesztette. Ezek után dr. Vlad Aurél a halálbüntetést a román büntető kódexbe való bevezetését kérte.

Ami Iuniant illeti, az igazságügyminiszter teljes erejével a jelenlegi kormány ellen dolgozik és politikai körökben általános feltűnést keltett, hogy míg a nemzeti parasztpárt bukaresti gyűlésén az összes aktív miniszterek résztvettek, az igazságügyminiszter elutazott a Duna-deltája mellett lévő halastavakhoz — vadászni...

Az angol optimisták szerint az indiai alkotmányozó konferencia kedvező eredménnyel fog végződni

Macdonald beszéde ellenben azt bizonyítja, hogy India nem kap dominion-alkotmányt. A fejedelmek azonban meg vannak elégedve a tárgyalások eredményeivel

London, november 22. Az indiai alkotmányozó konferencia befejezte az Indiának adandó alkotmány kérdéseinek általános vitáit. Macdonald miniszterelnök beszédében különösen kiemelte az indiai fejedelmek nyilatkozatait, amelyekkel megnyitották az utat India részére abban az irányban, hogy föderális alkotmányt kaphasson. A miniszterelnök hangzottatta, hogy maga is érzi annak szükségességét, hogy India saját törvényhozása útján igyekezzen tovább fejleszteni azt az alkotmányt, amelyet a konferencia bizottságai részére most ki fognak dolgozni. Macdonald szerint

India jövő útja a birodalom keretén belül alkotmányának fokozatos kiépítése lesz.

A konferencia egyelőre nem tart több plenáris ülést. A jövő héten a bizottságok ülnek össze s megkezdik az

alkotmánytervezetet megszövegezését. Angol politikai körökben Macdonald mai beszéde után valószínűtlennek tartják, hogy India közelebbről olyan dominion-alkotmány birtokába jusson, mint például Dél-Afrika, vagy Kanada.

London, november 22. A Daily News szerint az indiai alkotmányozó konferencia egy héti tartott plenáris ülésén olyan kedvező atmoszférára alakult ki, hogy az optimisták feltétlenül számolnak a konferencia jó végeredményével.

A Daily Chronicle a konferenciával kapcsolatban azt írja, hogy biztos remény van arra, hogy az indiai alkotmány főbb alapelveiben karácsonyig megegyezés lesz, amikor is az indiai delegátusok hazatérnek, mert nem ékarnak hosszabb időn át távol lenni hazájuktól.

Az indiai alkirály ezután Indiában új konferenciát fog összehívni s ezen megállapítják az alkotmány tervezet végleges szövegét.

E konferencia befejezése után a tervezet Londonba juttatják el, ahol a törvényhozás két háza közös bizottságában újra tárgyalás alá kerül. A bizottság ezután ismét szakértőket hallgat meg s csak ezután fogja elfogadásra ajánlani a törvényhozó testületnek.

Politikai körökben lehetségesnek tartják e híradások ellenére is, hogy a konferencia rövid karácsonyi szünet után az angol fővárosban még egy-két héti folytatódik s a fejedelmek és delegátusok csak újév után utaznak el Londonból.

Hotel Luvru

Bucaresti, Strada Carol No. 4. (a központi postával szemben.)

Szép világos szobák 100 lejtől feljebb. Fürdő rendelkezésre. Hónapos szobák nagyon olcsó árban. Utazó urak kedvezményben részesülnek.

Bukarestben

Grossman-féle kóser

a közismert hosszú évek óta fennálló étterem átköltözködött a Str. Ilfov 4 szám alá (Casa de depunere háta mögé, volt Restaurant Cluj) gyönyörű termeivel, kertjével rendelkező helyiségibe Kéri régi nagybecsű vendégeinek továbbra is szíves látogatását.

KLASSZIKUS KERT

— Régi román költők anthológiája — Fekete Tivadar fordításában —

Fekete Tivadar, ez a kivételes tehetségű, szellemes, a szó és kifejezés szépségeit mámorosan kereső költő, új kötettel jelent meg a könyvpiacon. Miután pár évvel ezelőtt a modern román költők legrepresentatívabb egyéniségeinek alkotásait gyűjtötte össze anthológiában, most a román líra klasszikusainak legszebb darabjait foglalta igen jelentős kötetbe, mely talán első sorban őt, a magyar nyelv fölényes erejű, a ritmus és zeneiség legfinomabb rezdüléseit is kifejezni tudó költőt reprezentálja.

Ugy, ahogyan Fekete Tivadar fordít verseket: csak egy költő, még pedig kiemelkedő, igaz költő tud fordítani. Ha természetesen kénytelen is ragaszkodni az eredeti versek belső struktúrájához, ha követnie is kell a régi költők tartalmiságát: minden egyes műfordításán megérezzük annak az ideges, elegáns, a költői nyelv szépségeibe szinte önkívületben bűszpödő művésznél manírját, aki Fekete Tivadar.

Míg modern anthológiájában azt esdáltuk meg, hogy a fordított versek szinte áttörték a román nemzeti keret határait s egy nemes, inkább franciás, mint magyar nyelvi ragyogásban olvadtak fel: jelen kötetében éppen az archaikus hang, a román nemzeti tónushoz való hasonlítás nyugózi le leginkább fűvelmünk.

Fekete Tivadar, mint az egy igazi europeerhez illik, anélkül, hogy saját egyéniségéből feladna valamit: nyelvben, ritmusban, érzelmi és gondolati lényegben, könnyen akklimatizálódik. Eminescu szellemét, lírai hangulatát csaknem olyan pontosan adja vissza, mint Cosbuc lázadó természetét. Macedonski Alexandru kissé parnesszianizáló stílusát épp olyan finomsággal, vervevel ilteti át hejlekony, telibe hangzó magyar nyelvre, mint Vasile Alexandri ódái lendületét.

S ez azt bizonyítja, hogy Fekete Tivadar költői és emberi egyéniségét az érzelmeknek, gondolatoknak, hangulati érzékenységnek olyan gazdag színei szövik át, ami a letompítottágnak, egyhúrságnak, túltengően elintellektualizálódott mai korában a legnagyobb ritkaságszámba megy.

Hogy az ellentétes skálák megszólaltatására milyen érett nyelvi eszközökkel rendelkezik, ennek bizonyítására két nagy klasszikus román költő: Eminescu és Vasile Alexandri egy-egy magyarra fordított költeményéből ragadok ki egy-egy személyvényt. Vasile Alexandrinak „A latin faj éneke” című verse a következő klasszikus zengésbe esap át Fekete Tivadar líráján:

„A latin faj királyi urnó
Minden földi nép felett,
Csillag szikrázik homlokából,
Es átsugároz éveket,
Amerre megy, az utja fenség,
Mindenkinek felette jár,
A többi nép utána jön csak:
Es a nyomában fény sugar”.

E tuzló, habzó latinus pátozzsal szemben Eminescu lágyabb, filozófikusabb, inkább szemléltető lírája — Fekete Tivadar fordításában — az önálló egyéniség minden másszerűségét visszazengi:

„Kihált Velence fényes napja már,
Nem cseng az ének és nem ég a lény,
S a márcányporták ócska peremén
Csupán a sápadt hold ezüstje jár
Az óceán sir, álmok éjjelén,
Benne örökre él a tél s a nyár,
Sikoltova egyre mátkájára vár
A tört-hullámu tenger-völgény”.

AMBROSI, FISCHER & CO
AIUD-JUD-ALBA

Az őszi szállítás megkezdődött. Aki biztos eredményt akar elérni, feltétlenül válassza a fák, bokrok, stb. az ősz folyamán.

Arjegyzék kívánatra díjmentes

A legnagyobb román klasszikusoktól a legkevésbé jelentős román klasszikusokig: minden hang, minden kort és felfogást jellemző gondolat és szín — életet, erőt, különös fényt és zengést kap ezekben a műfordításokban. Mesterek mesterei megszólaltatója ebben a

Olaszország leszállítja a katonai szolgálati időt és bevezeti az előzetes katonai kiképzést

Róma, november 22. A tegnapi minisztertanács elhatározta, hogy törvényjavaslatot terjeszt be a képviselőházba, valamegyi polgár előzetes katonai kiképzéséről. Eszerint a kiképzés a 18 éves kortól veszi kezdetét és két éven át minden vasár- és ünnepnapon tart. Ez alól felmentést csakis a teljesen alkalmatlanok és fasiszták kaphatnak.

Ezzel egyidejűleg kimondta a minisztertanács, hogy a jelenlegi 18 havi katonai szolgálati időt 12, 6, illetőleg 3 hónapra szállítja le mindazokra nézve, akiknek a családi körülményei ezt kívánatossá teszik.

Tevfik Rusdi bej török külügymi-

kötetében is. Fekete Tivadar, aki újabb műfordításával is elévülhetetlen kulturmunkát fejtett ki: közelebb hozta egymáshoz két ellentétes típusú kultúra napját, holdját és ki nem hunyó tüzi esillagait.

A „Klasszikus kert” meglepő finomságu kiállításban az erdélyi nyomda-technika fejlettségét és ízlését dicséri. A kötet eredeti, nemes címlapját Demján Tassy, a kiváló festőművész rajzolta. A kötet megrendelhető a szerzőnél és kapható minden könyvkereskedésben.

Salamon László.

niszter, aki most a leszerelést előkészítő bizottság genfi értekezletén vett részt, a konferencia befejeztével — amint jeleztük — Rómába utazik, hogy Mussolinival és Grandival tárgyaljon. A görög-török barátsági szerződés aláírásával Olasz- és Törökország viszonya az eddiginél is szorosabbá vált s a két állam minden tekintetben együttműködik egymással.

Kitűnik ez abból a tényből is, hogy milánói jelentés szerint az olasz fegyverkezési ipar éppen most nagy megrendelést kapott Törökországtól. Az olasz ágyugyár 45 millió lira értékű ágyut szállít a török hadvezetőségnek.

Crisan György lesz a biharmegyei nemzeti párt elnöke

Oradea—Nagyvárad, november 22. Lazar Aurél halálával megüresedett többek között a biharmegyei nemzeti parasztpárt elnöki tisztsége is. A kormány pártjának biharmegyei szervezetét alapítása óta az elhunyt vezette, a párt ügyeit állandóan ő irányította.

Most, hogy ez a politikai tisztség megürült, a biharmegyei nemzeti párti vezetőférfiak már tanácskoztak az elnöki állás betöltése érdekében. Sikertült is, mint értesülünk, megállapodni olyan megoldásban, amely minden tekintetben kielégíti a megye nemzeti pártjának közvéleményét.

Dr. Lazar Aurél utóda a pártelnöki tisztségben ugyanis dr. Crisan György kamarai alelnök lesz.

A biharmegyei képviselők e kiváló tagja tudvalevőleg az országos párt főtitkára, a Maniu-kormányban közlekedési alminiszter volt és most legutóbb a parlament új ülészakájában őt választották meg a nagybeteget dr. Lazar Aurél helyébe a kamara egyik erdélyi alelnökévé.

Dr. Crisan a nemzeti párt érdekében a választásoknál is olyan agilitást fejtett ki, amely őt mindenben presztinálja az elnöki székre. A párt vezetői emberei egyhangulag az ő személyében állapodtak meg és a legközelebb összehívandó pártértekezlet fogja dr. Crisan Györgyöt az elnöki tisztségbe emelni.

A kolozsvári mészárosok, pékek és tejkereskedők január 1. után már nem szállítanak állami intézeteknek

Cluj—Kolozsvár, november 22. Kolozsváron nagyszámmal vannak olyan állami intézmények, melyek az emberek százainak élelmezéséről gondoskodnak. Kórházak, internátusok, iskolák, tanoncotthonok, amelyeknek szükségletét a kolozsvári vállalkozók elégítik ki. Az egyes állami intézmények anyagszállításra árlejtéseket irnak ki. Valamikor ezekért az állami szállításokért óriási versengés folyt az egyes szállítók között. Mindenik igyekezett a másikat elgáncsolni, hogy hozzájut-hasson a biztos pénz és jövedelmet jelentő üzlethez. Ez a helyzet néhány év óta, különösen pedig a legutolsó évben, gyökeresen megváltozott. A vállalkozók mind ritkábban tesznek ajánlatot s előfordulnak olyan esetek is, mikor egyáltalán nincs pályázó.

Mindenek az az oka, hogy a szállított árukért csak féléves késedelemmel kapnak pénzt. Az iparos, vagy kereskedő rendszerint bankkölcsönt vesz fel, hogy az állami intézetekhez szükséges anyagokat beszerezze, fizeti a kölcsön kamatait s mikor követelése esedékessé válik, pénz helyett ígéretet kap.

A kolozsvári mészárosok, pékek és tejkereskedők állandóan futkosnak

követeléseikért, de azokhoz sehogyse tudnak hozzájutni. Eddig legalább háromhavi késedelemmel megkapták járandóságukat, amióta azonban az állami jövedelmeket a Banca Nationalahoz fizetik be, az állami pénztárak hathónapi várakozás után sem jutnak hozzá a pénzhez. Ha Bukarestben a követelést kiutalják, a kolozsvári pénz ügyigazgatóság fedezet hiányában tagadja meg a fizetést. És amíg egy oldalon a szállítók nem kanják meg az államtól járó követeléseiket, a másik oldalon a legkérlethetlenebb szigorral hajtják be rajtuk az adókat, úgy, hogy ezeken az állami szállításokon már több kolozsvári szállító elvérzett.

A kolozsvári szállítók ezért komolyan azzal a gondolattal foglalkoznak, hogy felmondják jelenlegi szerződéseiket és jövőre már semmiféle szállításra sem vállalkoznak, csak abban az esetben, ha az árura az állami intézetektől elégeget kapnak. A kolozsvári pékek, mészárosok és tejkereskedők már megunták a sok kilincselést s elhatározták, hogy január 1-től kezdve végét vetik a maguk részéről ennek a rendszernek.

Miért kell a vizeletet állandóan ellenőrizni

A gyakori szimptomás és látható zavarok, melyek egy előzetes rosszul létet a betegséget jelzik, a vizelet állapotával vannak összefüggésben.

Az egészséges ember vizelete tisztán átlátszó, világossárga színű. Ha azonban a vizelet zavaros, ez annak a jele, hogy a vesék működése nem normális. Nagyon szabályos betegség elkerülése végett ezt figyelemmel kell kísérni. Ez a legegyszerűbb módon történik. A vizeletet 10—12 órán keresztül állni hagyjuk, ha ezután sötétsárga színű lesz, azaz egy vékony vörösszínű homokrétet kezdődik rajta, kétségtelenül kizárólag megállapítható, hogy húgysav-tartalommal van tele. Ez a savtúltengés esete áll fenn.

A húgysav-nitrogéntartalmu vegyületek kemiai eredménye, amely túlságosan táplálkozás folytán erősen fűszerezett étel, húsneműek élvezete vagy nikotin, esetleg alkoholféregzés következtében áll elő, az emberi szervezet részére a legfélelmetesebb mérreg.

Az ülő életmód, az öröklött betegségek, tartózkodás nedves környezetben, szintén okai a húgysavképződésnek.

Reuma, artritisz, érelmeszesedés, epekövet, isias, neuralgia és vesebántalmak mind betegségek, melyeket a húgysav-túltengés képez és fejlesz.

Ezért minden körülmények között szükséges, hogy mindenki a legjobb és legeredményesebb eszközhöz forduljon, mely a húgysavat feloldja és elvezeti az URODONAL.

Ennek hatása alatt a vizelet rögtön tisztul, a húgysav keletkezésének arányában eltűnik és mindenek előtt megakadályozza a húgysav-túltengés kialakulását, mely a szervezetet meggyógyítja, melynek következménye katasztrófális lehet.

Dr. Josep Ferrar Gassain, a zaragozai Provinz-Spítal orvosa.

Tiltakozó népgyűlés lesz vasárnap Kolozsváron a Fehér Könyv ellen

Az egész világon impozáns módon nyilvánult meg a zsidó nép mely felháborodása az Angol fehérkönyv ellen, mely a mandátumban foglalt rendelkezések nyílt meghamisításával igyekszik a zsidó nép országépítő munkáját akadályoztatni.

E felháborodásnak és evvel kapcsolatos az ősi honhoz való törhetetlen ragaszkodásnak kifejezést fog adni a vasárnapi helyiesport közgyűlés is, mely d. e. 10 órakor az Urániában lesz megtartva.

A gyűlésen dr. Marton Ernő alpolgármester, a Szövetség társelnöke fogja ismertetni a Fehér Könyvet és előterjeszteni a határozati javaslatot.

Az ülésen fel tognak szólalni dr. Fischer orsz. gyűl. képviselő, a Szövetség elnöke, prof. dr. Julian Silberbusch és B. Karpin, a Keren Hajjeszód ezidei delegátusai, akik a kampany lefolytatására érkeznek Kolozsvárra. Mindketten kiváló szónokok s a cionizmus régi ismert harcosai, akik új és tartalmas mondanivalóikkal mindig magukkal tudják ragadni hallgatóikat.

Felhívjuk a közönség figyelmét a vasárnapi demonstrációra, melyről senki, akiben él a zsidó nép iránti szeretet, nem hiányozhat.

A román

„Szabadalmi törvény”

megjelenik magyar nyelven december folyamán Mellékletei: 1 kérvény, 1 szabadalmi leírás minta, valamint a „Prioritásra” (elsőbbség) vonatkozó nemzetközi egyezmény. Ára 50 lej, előzetes rendelésnél 40 lej. Rendelések Vass A. szabadalmi ügyvivő, szerkesztő és kiadóhoz intézendők. Cluj, Str. General Dragalina 122

BARHOL MEGJELENT KÖNYVEK MEGKAPHAT AZ UJ KELET KÖNYVOSZTALYABAN.

Az o... cáfolj... 9

szel szembe
alami súlyos
don
rykow árulta

London, nove
egész napon át m
gát a hír, hogy i
meggyilkolták. E
vai Tass Távira
azt a hírt, hogy
lak volna. A hí
páfalat késedelme
partosan rossz idő
súlyosan megrong
telefonvonalakat s
a külfölddel az
helyreállítani.

A Morningpost
ennek ellenére
Moszkvában va
kellett, mert a
tokzatoskodnak
tak sem titkolja
rökben nag

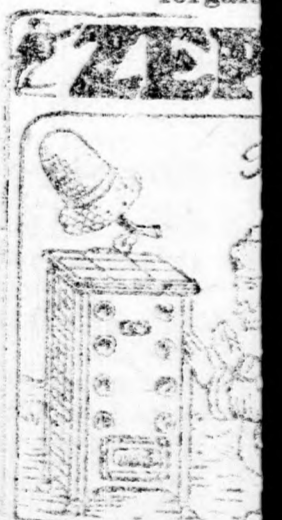
Oroszországból
nap óta egybehan
nyogy a városok eg
féltetik és a vasu
andóak a csapatn
ok utleveleit mos
ák Oroszországb
Revalba érkezet
Rosell svéd mérn
tatása és fogvata
kormány a szovje
entett be, moszkv
halt.

A zavaros esemé
tet támasztja alá
közlése is, mely s
ban a vonatok re
rendkívüli módo
jobboldali ellenz
írt továbbították
hogy a szovjet
ford

Az oroszok gyűl
és Sztalint és bárr
ást sóvárogna.
Utolsó moszkvai

Arainkat le

Világszerte több
forgal

légfűtéses fo
10
fával fü

gy normál szobát.
szobás lakást i
ek. Legtakarékosab
fűtés. Árlapot
SZANTÓ DE

edőny- és kály
kályháinkból álland
idéki városokban.
Esslingeni
Lera

ARZEL, VASÚZL
FELSNER Cluj

Valami történt Moszkvában...

Az orosz távirati iroda cáfolja, hogy Stalint meggyilkolták volna

Ezzel szemben a Moszkvából érkező utasok azt állítják, hogy valami súlyos esemény történt Moszkvában — Rendkívüli módon megszigorították a vonatok ellenőrzését

Rykov árulta el Blücher tábornokot és Syrzov népbiztos, akik összeesküdtek Stalin ellen

London, november 22. Rigában egész napon át makacsul tartotta magát a hír, hogy Sztalint Moszkvában meggyilkolták. Ezzel szemben a moszkvai Tass Távirati Iroda megcáfolja azt a hírt, hogy Sztalint meggyilkolták volna. A hivatalos magyarázat a cáfolat kéسدelme ügyében az, hogy a távirati hírek rossz időjárás hosszabb időre súlyosan megrongálta a táviró- és telefonvonalakat s csak most sikerült a külfölddel az összeköttetést újra helyreállítani.

A Morningpost táviratai alapján ennek ellenére fenntartja, hogy Moszkvában valaminek történnie kellett, mert a Kreml tájékoztatói titkoskodnak és a jólinformáltak sem titkolják, hogy vezetőik között nagy az izgalom.

Oroszországból érkező utasok két nap óta egybehangozva azt mondják, hogy a városok egész helyőrségeit eszelegetik és a vasutvonalak mentén állandóan a csapatmozdulatok. Az utasok utlevelét most óránként vizsgálják Oroszországban.

Revalba érkezett jelentések szerint Rosell svéd mérnök, akinek letartóztatása és fogvatartása miatt a svéd kormány a szovjetnél tiltakozást jelentett be, moszkvai börtönben megállt.

A zavaros eseményekről szóló híreket támasztja alá a Chicago Tribune közlése is, mely szerint Oroszországban a vonatok rendőri ellenőrzését rendkívüli módon megszigorították. Jobboldali ellenzéki körökből azt a hírt továbbították Moszkvából,

hogy a szovjet helyzete súlyosra fordult.

Az oroszok gyűlölik a mai rezsimet és Sztalint és bármilyen uralomváltást sóvárognak.

Utolsó moszkvai jelentés szerint ma

87 repülőgépet adtak át a vörös hadseregnek. A gépeket a munkásság áldozatkészségéből építették.

Berlin, november 22. A Vorwärts mai számában feltűnő feltalálásban „Szovjetbiztosokat tartóztattak le!” cím alatt közli a berlini orosz szociáldemokraták lapjának moszkvai forrásból kapott következő szenzációs jelentését: Syrzov népbiztosnak letartóztatásával egyidőben több más kommunista vezért is letartóztattak, közöttük Andrejevet, a legfelső haditanács tagját és Blücher tábornokot, a távolkeleti szovjethadsereg főparancsnokát, akit nemrégiben még nemzeti hősként ünnepeltek a keletkínai vasutvonal mentén aratott győzelmei miatt.

A legmagasabb méltóságokban történt legutóbbi személycseréket és a letartóztatásokat messze elágazó titkos szervezet leleplezésével indokolják meg.

A szervezet élén Syrzov népbiztos állott, akit Sztalin néhány hónappal ezelőtt még teljesen megbízhatónak tekintett és ezért az „ingadozó” Rykov mellé állított. Az összeesküvés tanúja Syrzov népbiztos, valamint Antipov postaigazgató lakásán volt, amit sokáig nagyon ügyesen sikerült elleplezni. Az összeesküvéssel összeköttetést tartott fenn számos magasállású katona, közöttük a nemrégiben letartóztatott Rjutin tábornok, valamint a kaukázusi kommunisták egész sora, közöttük Ordosonikidzev, Sztalin egyik személyes barátja is.

A női testápolás elmaradhatatlan kelléke a LYSOFORM

ERŐTELJES fertőtlenítőszer — de emellett teljesen ártalmatlan még a legkényesebb organikus szövetekkel szemben is. A Lysoform az ideális készítmény a női toalet számára. Folyadék; kis mennyiség vízben feloldva a mindennapi használatra szükseges oldatot adja. Töményebb állapotban erőteljes, nem izgató, antiozeptikus; minden csírárt biztosan megöl.

A Lysoform az ismert fertőtlenítőszer legújabb és legbiztosabbja. Minden otthonban elmaradhatatlanul szükséges.

Számos zavaró kellemeden organikus női bajnak az a téves hit a forrása, hogy szappan és víz elegendőek a mindennapi „intim toalett”-hez. A Lysoform használata a legbiztosabb ellen-szere minden ilyen eredetű zavarnak.

Lysoform csakis eredeti üvegben kapható. Kímérve eladott készítmények hamisítványok.

Lysoform

Az összeesküvést állítólag Rykov árulta el, aki az utolsó pillanatban kétkedett annak sikerében. Rykovot eszerint nem tartóztatták le, hanem „üdülésre” küldték a krimi Suchumba. A tervezett összeesküvés katonai jellegét megerősíti az a tény,

hogy a kommunista központi bizottság, amely évek óta a Vörös Tereen, a régi szövetkezeti központ házában székel, a lehető leggyorsabban átköltözött a Kremlbe. A volt szövetkezeti házat, valamint a Vörös Tér szomszédos házait a cseka csapatai szállották meg.

Borzalmas vasuti szerencsétlenség történt Franciaországban

Nantes közelében kisklított a párizs-nantesi gyorsvonat — A mozdonyvezető és három utas életét veszette — Tizenkét súlyos sebesült

Párizs, november 22. Nantes közelében, Oudon és Clermont állomások között a tartós esőzések következtében alámosott pályán este 10 óra 15 perckor a párizs-nantesi teljes menetsebességgel haladó gyorsvonat kisklított. Mozdonya és három első kocsija a megáradt Loire vízébe esuzzott le. A többi kocsi összetorlódtak és súlyosan megrongálódtak.

Nantesből azonnal kórházvonat indult a helyszínre a sebesültek-segítésé- gére. Loire Inférieure megye prefek-tusa az éjszaka folyamán ott volt a szerencsétlenségél megcáfolta az ujságírók előtt a riasztó pánikhíreket, amelyek ötven halottról vélték tudni. A Matin szerint Clermont állomás váltókezelője meg akarta akadályozni a katasztrófát és jeleket adott le a mozdonyvezetőnek a megállásra, de az nem vette észre és a közbelépés eredménytelensége miatt tulizgatott, vi-gyázatlan embert a mozdony elütötte és összezuzta.

megállapította, hogy a kisklást a pálya alámosott volta és földcsuszam-lás okozta. Párizs, november 22. A nantesi vas-uti szerencsétlenség 12 súlyos sebesült jét szállították kórházba. A Loireban elmerült vasuti szerelvényt még nem emelték ki s a holttestek sem kerültek még elő.

Az első hírek szerint attól tartottak, hogy a vízbe esuzzott kocsik utasai mindannyian a Loire megáradt vízé-ben lelték halálukat. Ez azonban nem bizonyult valónak. A mozdonyvezetőn kívül hárman vesztették életüket és mintegy ötven sebesültje is van a szerencsétlenségnek. A sebesültek állapota aggodalomra nem ad okot. A vasuti balesetvizsgáló bizottság

Kokain népszerűsítésével foglalkozott az osztrák kampókeresztetek vezé-re. Bécsből jelentik: Unser Zukunft e. politikai hetilap, amely a Heimwehrek orgánuma és amelyet Rokitansky volt Reichsrat-képviselő szerkeszt, épületes portrét rajzol a Hitler-féle kampóke-resztes párt osztrák vezérérol, Frauenfeldrol, aki a választásokon a Hitler-lista országos vezetője volt. Eszerint Frauenfeld nem volt mindig a zsidók intranzigens üldözöje és a „germán er-kölcsök öre”, mint mostan. Néhány év előtt azok közé tartozott, akik az akkori bécsi pénzvillág leghatalmasabb férfin-jának, a zsidó származásu Rudolf Sieg-hartnak udvaroltak. Akkoriban Frauen-feldnek sikerült egy tekintélyes összeg erejéig megvásárolni Sieghartot és ezért há-lából neki ajánlotta öt év előtt megje-lent novellás kötetét. Később Frauen-feld tagja lett az ugynevezett kokain-társaságnak, amely a gyilkos bódítószere-k popularizását tűzte ki céljául.

Arainkat leszállítottuk!

Világszerte több mint 30.000 drb. forgalomban!

légfűtéses folytonzó kályha 10 kő fával fűt 24 órán át

normál szobát. Nagyobb típusok szobas lakást is egyenletesen fűte-rik. Legtakarékosabb leghigienikusabb fűtés. Árlapot díjtalanul küld

KUN MÁTÁS FIA

szülő- és kályhagyára Oradea kályháinkból állandó lelakat az összes központi városokban. Acéllemezedőnyök. Esslingeni faredőnyök. Lerakat: KUN MÁTÁS FIA, SALAMON & FELSNER Cluj, Széchenyi-tér

Kérelem a fodrász urakhoz!

Mintán ünnep előtt a köszörülések rendszeren igen megtorlódnak és ezért a megrendelések lebonyolítása nagy nehézségeket okoz, igen kérem nb. megrendelőimet, sziveskedjenek a köszörülési valókat lehetőleg már most beküldeni és megrendeléseiket mielőbb feladni sziveskedjenek. Ez esetben biztosíthatom a szokott, precíz munkát és pontos kiszolgálást. Megjegyzés: Minden fodrászüzlet jogosult egy ingyen próba-köszörülésre!!!

Kiváló tisztelettel: Kun Mátás Fia működőszőrüs, fodrász-kellékek nagyraktára Levélcím: Unicum-Kun, Cluj, Calea Victoriei No. 2

a vizeletet ellenőrizni

otomás és látható egy előzetes rosszul-jelzik, a vizelet al-összefüggésben. ber vizelete tisztá-aga színi. Ha azon-ros, ez annak a jele,deese nem normalis-otegség elkerülése-amer kell kísérni- módon történik. A-ram keresztül állm-n sületésüga színt-ekony vörösszínű-ük rajta, kétséget-íthato, hogy hogy-áll fenn. géntartalmu vegyü-énye, amely tulá-lytan erősen fűze-ntiek élvezete vagy-alkoholmérgezes-ó, az emberi szer-efel-feltesebb me- az orvoklött beteg-medves környezet-nyugysákepződés-

ms. éhjelmeszesedés-uragú és vesebün-ségek, melyeket a-e képez és fejlesz-otímenyek között-ülönki a legjobb és-észközönöz fordul-avt feloldja és e- ut a vizelet rögtör-ly. köbkezősével-és mindenek ered-ábent szervezete- megóvja, melyek-szirófás lehet. -ant tösszín. -inz-Spítal orvosai.

gyűlés lesz Kolozsváron önyv ellen

impozans módon-ésido nép mely fel-el feherkönyv ellen-án foglalt rendetke-íshasávi igények-ító munkája el-á. és eyvel kapcsola-uló törhetetlen ra-zest fog adni a va-közgyűlés is, mely-aniában lesz meg- rton Ernő alpolgar-társelnöke fogja is-nyvet és előterjesz-vaslatot. -ának szólnai dr-képviselő, a Szövet-Julian Silberbusch-en Hajjeszód ezide-annapny lefolyta-észvára. Mindket-s a cionizmus régi-ik új és tartalmas-mindig magukkal-zatóságukat. -osság igényelmét a-tracióra, melyről-ésido nép iránti sze-nt.

1 törvény

nyelven december-: 1 kórvény, 1 meg-talmi rajz és 1 szö-é, valamint a „Pri-vonatkozó nemzet-án 50 lej, előzetes-ndelések Vass A- szerkesztő és ki-Cluj, Str. General-a 122

LENT KÖNYVET UJ KELET BAN.

HIREK

Uj Kelet az egyetemes erdelyi és bányási zsidóság napilapja
 Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő
 Felelős szerkesztő: Jámbor Ferenc
 Bukarest szerkesztőség:
 Hátszegi Ernő, Hotel Imperial
 Cikkeink utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg

A kolozsvári zsidó Diák-menza rendkívüli tisztújító közgyűlése. A kolozsvári zsidó Menza ma délután fél 3 órai kezdettel tartja meg rendkívüli tisztújító közgyűlést, amelynek tárgysorozata a következő: Elnöki megnyitó, tartja Weisz Oszkár. 2. Különböző referátumok. 3. Általános vita. 4. A régi vezetőség lemondása és a felmentvény megadása. 5. Az új vezetőség megválasztása. A vezetőség a tagok pontos megjelenését kéri.

Habsburg Ottó nagylelkű kijelentése. Brüsszelből jelentik: Habsburg Ottó kijelentette, hogy csak akkor fogja érvényesíteni trónra vonatkozó jogait Ausztriában és Magyarországon, ha ezzel könnyíthetni fog a két ország helyzetét.

Egy amerikai dollármilliomos különös végrendelete. Newyorkból jelentik: Az amerikai Detroit államban nemrég elhunyt durgazdag Smith nevű farmer tízmillió dollár összegű vagyonának a felét rokonságára hagyta, a másik feléről pedig egész különleges módon intézkedett. Elrendelte, hogy a pénzről Detroitban mauzoleumot emeljenek számára, ahol üvegkoporsóban, teljesen szabadon helyezték el a holttestét, amely mellett felváltva állandóan két ember álljon őrséget. Az örököt nyocóránként kell felváltani és ez id ő alatt ezek tetszésük szerinti foglalkozást is űzhetnek. Az örök a hagyaték kamataiból fejenként háromezer dollár évi fizetést kapnak.

Földregés Albániában. Tiránából jelentik: Albániában, a valonai kerületben földregés volt. A földregésnek eddig 30 halottja van és 100 súlyos sebesültje. Ezer embert teljesen hajléktalanná tett az elemi katasztrófa. Tiránából orvosok mentek ki a földregés sújtotta vidékre. A földregést az Adria olasz partvidékén is érezték.

Anyák, akarjátok, hogy gyermekeitek egészségesek, erősek, vidámak legyenek? Adjatok nekik a reggeli és uzsonnatejhez 2-3 kávéskanál **Ovomaltine** erősítő tápsert.

A Bukarestben tanuló Erdélyi Zsidó Egyetemi Hallgatók Köre folyó hó 14-én tartotta tisztújító közgyűlést, melyen a következő vezetőséget választotta az 1930-31. egyetemi évre. Elnök: Lederer Salamon, titkár: Spitzer Jenő, pénztárnok: Pollák Tibor, ellenőrök: Samuel Jakab és Stern Rezső. A levelezés az Egyesület székhelyére, Bucuresti, I. Str. Sft. Joan Nou 45. Lederer Salamon elnök címére küldendő.

Meggyilkolták Nurmi öcsét. Washingtonból jelentik: Egyik külvárosi utcában homlokán lött sebbel holtan találták Aarve Nurmit, a futóhajnok 26 éves öcsét. A rendőrorvos megállapította, hogy öngyilkosságról nem lehet szó.

Összehívták a második Zeire Mizrahi konferenciát. Az erdélyi Zeire Mizrahi szervezet központi Végrehajtó bizottsága elhatározta, hogy a már esedékes második erdélyi Zeire Mizrahi konferenciát folyó évi december 25, 26, és 27-én rendezi meg Nagyváradon. A konferencia sikere érdekében máris erőteljes munka indult meg Nagyváradon, melyen alkalomból az erdélyi vallásos-nemzeti ifjúság hitvallást fog tenni a zsidó Államgondolat mellett és be fogja bizonyítani, hogy az angolok hitvány árulása után még fokozottabb mértékben fogja kivenni a részét a cionista munkából. Másrészt demonstrálni fog a konferencia többi erdélyi cionista pártok előtt és be fogja bizonyítani, hogy az erdélyi vallásos zsidóság körében csak a Mizrahi eszmének van komoly talaja. Részt vesznek a konferencián mint vendégek Farstein varsói sejm-képviselő, a Mizrahi világszervezet elnöki tanácsának tagja és dr. Federbush leMBERGI sejm-képviselő-lapszerkesztő a keletgalicai Mizrahi elnöke. A konferencia iránt erélyszerte hatalmas érdeklődés nyilvánul meg és előreláthatólag újabb értékes tömegeket fog a Zeire Mizrahi táboraiba tömöríteni.

Vaskályháját cserélje ki „Rivaq“ fűrészpör-kályhával,
 melynek ára három hónap alatt megtérül a megtakarításból. Készíti: **MARKÓ V. gépészmérnök, Cluj Str. N. Iorga 11. Telefon 453**

A kormány elfogadta a Banque d'Acceptation kölcsönajánlatát

A francia bank állítólag két milliárd kölcsönt fog folyósítani a román mezőgazdaságnak

Bucuresti—Bukarest, november 22. (Az Uj Kelet tudósítójától). A Lupta jelenti, hogy a kormány elfogadta a párizsi Banque d'Acceptation ajánlatát. Ismeretes, hogy a francia bank 200 millió frankos kölcsönt ajánlott fel, amelynek feltételei a következők: A pénzt a romániai bankok továbbítják a mezőgazdának, aki a kölcsönvevő összeg kétszeres értékét képviselő gabonamennyiséget helyeznek zálog gyanánt létébe a bankoknál. A Banque d'Acceptation 5 %-os kamattal, 9 hónapra folyósítja a köl-

csönt és a zálogbiztosítékon kívül külön garanciát is kért a Banca Nationalától.

A Lupta nem ír arról, hogy a kormány az eredeti feltételek mellett fogadta-e el a kölcsönajánlatot, vagy pedig egyes feltételeken módosítások történtek. A lap ezzel szemben tudni véli, hogy a szóbanforgó 200 millió frank első részletét képezi csupán egy körülbelül 2 milliárd frankra rugó kölcsönnek, amellyel a francia pénzügyintézet a mezőgazdasági tartozások konvertálását akarja lehetővé tenni.

Arab rablóbandák leánykereskedelmi központot állítottak fel egy elhagyott szigeten. Genéből jelentik: Nehány héttel ezelőtt egyik nagy zárandok-karavánt megtámadtak az arab bandák. A bandák körülkerítették a hívó zárandók csoportját és fegyverrel kényszerítették őket arra, hogy szolgáltatassák ki nekik a leányokat és asszonyokat. Az egyik elrabolt leánynak azonban sikerült megmenekülnie a bandák karmai közül. Eljutott egy arabiai városba, ahol közölte esetét egy angol kereskedővel, aki azonnal jelentette a dolgot a Népszövetségnek. A bizottság kiderítette, hogy az arab bandákat marsaili és afrikai, továbbá indiai leánykereskedők pénzelték. A bizottság tagjainak sikerült meglátogatnia a szigetet olyképpen, hogy nagy pénzen megvesztegették az egyik leánykereskedőt, aki társainak bosszúja elől a pénzzel Görögországba ment és Kréta egyik városában telepedett le. A leánykereskedők segítségével sikerült lekenyerezni a parti öröket, akiknek egyébként parancsuk volt, hogy minden idegen esolnakra, vagy hajóra amely a part felé közeledik, löjjenek és akadályozzák meg az idegenek partraszállását. A népszövetségi bizottság most készítette el a szigeten látottakról szóló jelentését. Eszerint a nőket sziklákba vajt barlangokban tartják és a renitenskedőket börtöl és testi fenyítéssel büntetik. A leánykereskedők tízes csoportokban viszik el a nőket az átkozott szigetről. A bizottság konkrét javaslatokat terjeszt a Népszövetség elé a szegénytelen állapotok megszüntetésére.

Orvosi hír. Dr. Farkas Imre belgyógyász szabadságáról visszaérkezett és rendelését a Renner-palotában megkezdte. Telefon: 4-17.

Méhely Lajos fájvédelmi professzort a budapesti bíróság elvben elítélte — gyakorlatban felmentette. Budapestről jelentik: Méhely Lajos, a fájvédelmi elméletekről ismert nevű egyetemi tanár a vádlottak padján ült tegnap a budapesti büntetőtörvényszék előtt. Csiky Ernő, a Nemzeti Múzeum állattartárának igazgatója jelentette fel. Csiky ugyanis a Természettudományi Társulat múlt évi ülésén szóvá tette azt az 50.000 koronát, amelyet Méhely professzor kapott husz évvel ezelőtt egy halálettani könyv megírására: — a könyv maig sem készült el és a professzor a pénzt még nem adta vissza az Akadémiának. A felszólítás után Méhely cikket írt az egyik napilapban, visszautasította a támadást és azt állította, hogy Csiky nem vezetni kellő szakértelemmel a Nemzeti Múzeum állattartár, az osztályban pénzpusztítások folyik. Emiatt a cikk miatt került Méhely professzor a Török-tanács elé. Eleshangu volt a tárgyalás. A tudósok nagy vehemenciával támadták egymást. Pénzről, elszámolásról, fajj eredetről, külföldi hódolatról, tudományos képességről, zsidó vérről és más egyebekről volt szó. Végül is abírósgal felmentette Méhely Lajost az ellene emelt vád alól, azzal az indokolással, hogy bár a valódságot nem sikerült bizonyítani és ezért a bíróságnak bűnösnek kellett volna őt kimondani — mégis fel kellett őt menteni formai okokból.

Végetért a spanyolországi általános sztrájk. Madridból jelentik: Az általános sztrájk véget ért. Ennek ellenére kisebb incidensek egyes városokban még előfordultak. A Barcelona közelében lévő Gava községben a szabad és az egyesült szakszervezetek emberei között összeütközések voltak. A harcban egy ember meghalt, egy másik életveszélyesen megsebesült. Barcelonában a sztrájk csaknem teljesen megszűnt és rendbontás nem fordult elő.

Autók használjanak állandóan Anacot pasztillát, hogy meghűlés ellen védekezhesenek. Egy fiola ára 37 lej.

Baltával verték agyon és kirabolták a esch városka polgármesterét. Prágából jelentik: A Cseh Erdőben lévő Wuppenzappen városkában borzalmas gyilkosság történt a esítörtékről pntek re virradó éjszaka. Ismeretlen tettesek feltörték Hossinger Ferenc polgármester lakását, baltával agyonverték a 65 éves öreg urat és feleségét, a gyilkosság után pedig felfeszítették a Wertheim-szekerényt, amelyben 34.000 esch koronát találtak és a pénzt magukkal vitték. A bestiális gyilkosok ellen erélyes nyomozás indult meg.

Modern kulturéletünk jelensége a echronikus székrekedés. Orvosi tanácsra vegyen be este 2-3 szem Artin dragétt és a reggeli normális ürülésnél eszébe sem fog jutni, hogy hashajtót vett be.

Az időjárásban változás nem várható. Budapestről jelentik: A meteorológiai intézet időjárásprognózisa szerint az időjárásban lényeges változás nem várható. A hőmérséklet Budapesten ma délben 15 fok Celsius.

Ford új gyárakat létesít. Londonból jelentik: Ford a gazdasági válság ellenére elhatározta, hogy újabb hatvanmillió dollárral új gyárakat létesít az Egyesült Államokban és európai telepeit is kibővíti.

Orvosi hír. Dr. Lengyel Miklós sebész, nőgyógyász, szülész rendelőjét Str. Regina Mária 18. sz. (volt Deák Ferenc utca) alól, Calea Regele Ferdinand (volt Ferenc József ut) 111. szám alatti gyógyintézetbe helyezte át. Rendelés: délelőtt 9-11 és délután 3-7 óráig.

Gyomor-, bél- és anyagserebetegségnek el a természetes „Ferenc József” keserűviz az emésztőszervek működését hathatósan előmozdítja s így megkönnyíti, hogy a tápláló anyagok a vérbe kerüljenek. Orvosi szakvélemények hangsúlyozzák, hogy a Ferenc József víz különösen űlő életmódnál igen hasznos gyomor- és bélszabályozó szer. A Ferenc József keserűviz gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

Uj kellemes szórakozóhely Kolozsváron!
 BRAUN NARTON a Metropolis kávéház szimpatikus volt társtulajdonosa kellemes és a közönség minden igényét kielégítő
Kávéházat és Bárt nyitott
 Az új Royal-Bar a volt Palermo kávéház helyén november 15-én nyílt meg
 Olcsó árúval és szép esti műsorával már is kivívta a közönség szimpátiáját

NAPRÓL-NAPRA

A muhlackeri első német rádió nagy adó-állomás egyelőre Stuttgarti hullámhosszon dolgozik és a délnémet rádió programot sugározza ki az éterbe. Az új adót kitűnően hallják egész Közép-Európában és Észak-Afrikában is. Nappal még mérések szükségesek s csak ezek befejeztével fog dolgozni naphözben is a nagyenergiájú német adóállomás. Az állomás adóenergiája 75 kilowatt, de egy gombnyomással a kétszeresére emelhető fel.

Az év első nyolc hónapjában hat-száz amerikai bank volt kénytelen fizetésképtelenségét jelenteni. Ennek oka a farmerek és általában a mezőgazdaság rossz anyagi helyzetében keresendő elsősorban. Tegnap nyolc újabb pénzintézet bukott meg, köztük a déli államok egyik legerősebb bankja.

A Majna melletti Frankfurtban egy titokzatos személy az utóbbi hetekben sorozatos mérgezőanyagot követ el fiatal leányok ellen. A merénylő a közúti vasuton utazó leányokat a karjukon tüvel megszurja, amit a megtámadottak csak később vesznek észre, amikor karjuk elszibbad és nagy fáradtság veszt erőt rajtuk. A tettesnek eddig még nem tudtak nyomára jutni.

Detroiti jelentés szerint az iparszerű csempészéssel foglalkozó őrizetbe vett csempészbiznsovetkezet beutazási engedéllyel nem bíró idegenek repülőutón történő átcsempészésével is foglalkozott. Ez az „üzletág” igen jövedelmező volt, mert a borsos szállítási díjtételeken kívül a banda tagjai később is állandóan zsarolták utasaikat akik attól félve, hogy le fogják lepizni őket, hatalmas összegeket fizettek a bűnszövetkezetnek.

Az Evening News közli azt a hírt, hogy az abessziniai kormány által meg-hívott amerikai pénzügyi tanácsadó megérkezett Addis Abebába és hozzáfogott az állam pénzügyeinek tanulmányozásához. Valószínű, hogy a kíséretében lévő amerikai mérnökök a Kék-Nilus szabályozása és egy nagy-szabású gátépítő munka megkezdése miatt érkeztek Abessziniába, amely munkálatokat a jövő tavasszal a szudáni határvidék öntözése és termővé tétele érdekében az abessziniai kormány meg akarja kezdeni.

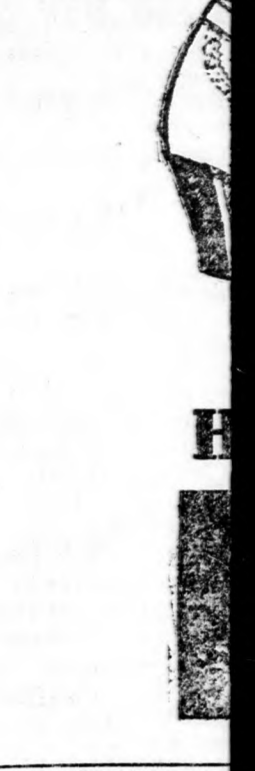
Uj! Megnyílt Uj HOTEL-NORD szálloda
 BUKAREST, CALEA GRIVITEI 66 (az északi pályaudvar mellett)
 Teljesen új épület, modern confort, hideg és meleg víz, fürdőszoba, központi fűtés, lift. — Telefon 332-84. — Nagyon mérsékelt árak. — Utazók árkedvezményben részesülnek

HIRDETÉS AZ ÜZLET LELKÉ: HIRDESSZEN AZ UJ KELETBEN

Ezek a pengék elégítik ki Ön!

ROTBART LUXOSA
 ROTBART ZÖRDEMEK
 MOND-EXTRA GUMI
 ROTBART LILLA
 MOND-EXTRA ORVOSI

Trote két d
 Le

KÖ

Az aradi lenteni a

Január 31. ut téssek — Ar nik a bev

Az érdekeltek tünést keltett a rint a postavez deletet adott k állampolgárokn takarékpénztár ben intézkedik, reste ebben a ségét, ahol a formációt nyer

A román sága — mondo 198.685—930. sz ki a magyar kék bejelentésé delet értelmébe nyüket 1931 jan teni. Ezután a lésüket nem isz ben és azokat c va fizetik ki, n nát számitva e egy átszámított pesti postatal felvenni.

A betétes zolására a köve

FOGALOM
 a közös rend és melyet
20 százalék
 adása m előfizetői nálunk é inkbló k (P. 150-e
10 SZAZALEK SEMMI költség az elutazáskor.
 a Kelet Magyaros vend ládi

PARK
 VIII. Baross té Pályaudvar

-NAPRA

német rádió nagy Stuttgart hullám a német rádió ki az érte. Az egész Közép-Afrikában is szükségesek srel fog dolgozni energiája német más adóenergiája gombnyomással a fel.

hónapjában hat volt kénytelen fi felantani. Ennek általában a mező-lyagi helyzetben . Tegnap nyole kott meg, köztük egyik legerősebb

Frankfurtban egy z utóbbi hetekben yletet követ el fia-merénylő a közuti kat a karjukon tü a megtamodottak észre, amikor kar y fardság vess ek eddig meg nem i.

Frankfurtban egy z utóbbi hetekben yletet követ el fia-merénylő a közuti kat a karjukon tü a megtamodottak észre, amikor kar y fardság vess ek eddig meg nem i.

Frankfurtban egy z utóbbi hetekben yletet követ el fia-merénylő a közuti kat a karjukon tü a megtamodottak észre, amikor kar y fardság vess ek eddig meg nem i.

Frankfurtban egy z utóbbi hetekben yletet követ el fia-merénylő a közuti kat a karjukon tü a megtamodottak észre, amikor kar y fardság vess ek eddig meg nem i.

Frankfurtban egy z utóbbi hetekben yletet követ el fia-merénylő a közuti kat a karjukon tü a megtamodottak észre, amikor kar y fardság vess ek eddig meg nem i.

Frankfurtban egy z utóbbi hetekben yletet követ el fia-merénylő a közuti kat a karjukon tü a megtamodottak észre, amikor kar y fardság vess ek eddig meg nem i.

Frankfurtban egy z utóbbi hetekben yletet követ el fia-merénylő a közuti kat a karjukon tü a megtamodottak észre, amikor kar y fardság vess ek eddig meg nem i.

Frankfurtban egy z utóbbi hetekben yletet követ el fia-merénylő a közuti kat a karjukon tü a megtamodottak észre, amikor kar y fardság vess ek eddig meg nem i.

Frankfurtban egy z utóbbi hetekben yletet követ el fia-merénylő a közuti kat a karjukon tü a megtamodottak észre, amikor kar y fardság vess ek eddig meg nem i.

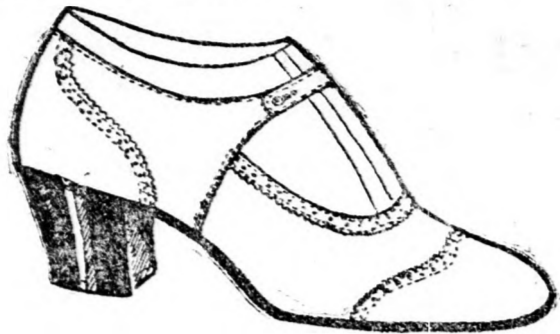
Frankfurtban egy z utóbbi hetekben yletet követ el fia-merénylő a közuti kat a karjukon tü a megtamodottak észre, amikor kar y fardság vess ek eddig meg nem i.

Frankfurtban egy z utóbbi hetekben yletet követ el fia-merénylő a közuti kat a karjukon tü a megtamodottak észre, amikor kar y fardság vess ek eddig meg nem i.

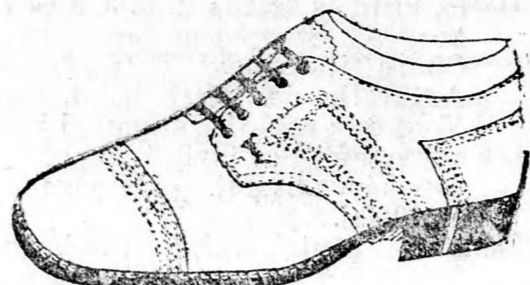
Frankfurtban egy z utóbbi hetekben yletet követ el fia-merénylő a közuti kat a karjukon tü a megtamodottak észre, amikor kar y fardság vess ek eddig meg nem i.

Frankfurtban egy z utóbbi hetekben yletet követ el fia-merénylő a közuti kat a karjukon tü a megtamodottak észre, amikor kar y fardság vess ek eddig meg nem i.

Trofeur cipők két divatszínből
Lei 550

Hócipők

Original Good Year Welt
Lei 800

Garantált minőség Talpba vésett árak

Két divatszínből
Lei 500

Fekete antilop lakkal
Lei 675

Sárcipők

DERMATA
művek lerakatai:

- BUCUREȘTI
- str. Lipsicani 34
- ALBA IULIA
- BACĂU
- BRĂILA
- CĂRLEA
- DEVA
- GALAȚI
- ORADIA
- PLOEȘTI
- PETROȘANI
- ROMÂN
- TC.-MUREȘ
- TIMIȘOARA
- Cetatea
- TIMIȘOARA
- Iosefina
- TURDA

Az összes lerakatok utánvétellel is szállítanak.

DERMATA

KÖZGAZDASÁG

Az aradi postán január 31-ig kell bejelenteni a magyar postatakarékkal szemben fennálló igényeket

Január 31. után 12.000 koronáért csak egy pengőt kapnak a betétesek — Arról nincs intézkedés, hogy milyen arányban történik a beváltás, ha január 31 előtt jelentik be igényüket a betétesek

Az érdekeltek körében általános fel-tűnést keltett az a híradás, mely szer-int a postavezérigazgatóság körren-deletet adott ki, amelyben a román állampolgároknak a magyar posta-takarékpénztárnál levő betétei ügyé-ben intézkedik. Munkatársunk felke-reste ebben az ügyben a posta főnök-ségét, ahol a következő kimerítő in-formációt nyerte:

— A román posta vezérigazgató-sága — mondotta informátorunk — 198.685—930. sz. alatt rendeletet adott ki a magyar postatakarék-könyvecs-kék bejelentésére vonatkozólag. A ren-delet értelmében a betéteseknek igényüket 1931 január 31-ig kell bejelen-teni. Ezután a dátum után a követé-lésüket nem ismerik el teljes egészük-ben és azokat csak koronába átszámít-va fizetik ki, még pedig 12.000 koro-nát számítva egy pengőnek. Ezt az így átszámított összeget csak a bud-apesti postatakarékpénztárnál lehet felvenni.

— A betéteseknek követeléseik iga-zolására a következő okmányokat kell

FOGALOM

a közönség körében a tisztaság, rend és előékeny kiszolgálás, melyet

20 százalékos engedmény

adása mellett nyújtunk ezen lap előfizetőinek. **LEGOLCSOBBAN** nálunk érkezhetsz, mert olcsó ára-inkból külön kedvezményképpen (P. 150-es menüt kivéve)

10 SZAZALEK engedményt adunk **SEMMI** költsége sem az érkezéskor, sem az elutazáskor, mert szemben vagyunk a Keleti Pályaudvarral.

Magyaros vendégszeretettel várjuk es-a-ládi szállodánkban.

PARK Szálloda Budapest

VIII. Baross tér 10. Szemben a Keleti Pályaudvar érkezési oldalával

felmutatni: egy bizonyítványt, mely igazolja, hogy az illető 1919 április 30-án már román területen tartózkodott; abban az esetben, ha ez időközben tartózkodási helyét többször változtatta, állampolgársági bizonyítvá-nyának másolata és egy községi bi-zonyítvány is szükséges, annak igazo-lására, hogy jelenleg román területen van állandó lakása.

— A körrendeletnek talán legérde-kesebb része az, mely azt célozza, hogy

A bolettát kenyér- és lisztjegy formájában szervezi meg a kormány

Milyen intézkedéseket javasol Madgearu a gabonatermelők kártalanítására?

București—Bukarest, november 22. Az Argus mai száma részleteket közöl abból a tervezetből, amelyet Madgearu készített el a gabonatermelők kártalanítására. A tervezet szerint a kormány a jó minőségű gabonára nézve megszünteti teljesen az exportilletéket. Ez az intézkedés a kivittelt segítené elő.

A bolettarendszer bevezetésére a kö-vetkező eszközöket akarja Madgearu igénybevenni: szindikátusba tömöríti az összes exportőröket, valamint a malomtulajdonosokat. Mindkét szindi-kátus állami ellenőrzés alatt működik. A malmok és exportőrök részére álla-

Amerika oka a világháborúknak. Newyorkból jelentik: A Morgan csoport egyik tekintélyes tagja, Zamont bankár cikket írt, amelyben kihangsúlyozza, hogy az aranytakarék fölhalmozása az Egyesült-Államokban egy komoly oka a világháborúknak. Ezt a krízist azonban egyetlen dolog tudná megszüntetni és pedig ha revízió alá vennék a szövetség közti adósságokat és csökkentik a reparációs kötelezettségeket. Az Egye-sült-Államok és más ország vámtarifáit is erősen redukálni kell. Az Ameriká-ban tartózkodó dr. Schacht, a német Birodalmi Bank volt elnöke San-

a betéteseket minden fáradságtól, utánjárástól megkímélje. Eszerint a betétesek a kolozsvári postafőnökség poste-restante osztályánál nyomtatott formulárokat kaphatnak, melyekben felhatalmazzák a román posta vezér-igazgatóságát, hogy a budapesti posta takarékpénztárnál részükre felvegyék követelésük összegét.

Mint a felülről jövő rendeletek nagyrésze, ez is homályos. Arról ugyanis nem intézkedik a rendelet, hogy mily alapon váltják be azokat a betéteket, amelyekre vonatkozólag a takarékpénztár tulajdonosok már beje-lentették, vagy január 31. után fogják bejelenteni igényüket? A rendelt ki-mondja, hogy 1931. január 31. után jelentkezők anyagi károsodást szenved-nek, mert 12.000 koronáért csupán egy pengőt kapnak. A jelzett utolsó dá-tum előtt bejelentett igényekre azon-ban nem történt intézkedés. A posta-főnökségnél kijelentették, hogy véle-ményük szerint 2:1 lesz a beváltási arány, ez azonban csak feltevés, mert a rendelet egy szóval sem emlékezik meg erről a fontos kérdésről.

Selyemkartell Lengyelországban. Var-sóból jelentik: A lengyelországi kis- és középselyemgyárak kartellbe való tö-mörülést határozták el, amely egységes munkafeltételeket és árakat fognak megállapítani. A kartell csatlakozni fog a lengyel textil-szövetséghez és elnökül Babackit, a varsói kereskedelmi és ipar kamara alelnökét választotta. Minthogy a nagy selyemgyárak Lengyelországban már kartellben vannak, az új alakulás révén az összes lengyel selyemipar kar-tellben dolgozik.

Negyvenöt óras munkahét Cseh-szlovákiában. Prágából jelentik: Cseh-szlovákia több cipőgyárának vezető-sége elhatározta, hogy bevezeti a 45 óras munkahetet. Vagyis a munkások ezentul csak heti öt napot dolgoznak, de mindennap kilenc órát. Minthogy a többi cipőgyáraknak is érdekük ez a munkabeosztás, minden valószínű-ség szerint az összes bőrfeldolgozó üzemek áttérnek erre a rendszerre.

Kartellben a német keményítőipar. Berlinből jelentik: A mezőgazdasági és ipari keményítőgyárak az utóbbi hetekben szindikátusokat alakítottak, amelyeket kartellszerű fölhatalmazás-sal láttak el.

Európa cukortermelése visszament. Bukarestből jelentik: A nemzetközi cukorstatisztikai hivatal közlése szer-int a cukorrépa termelés a tavalyihoz képest 1.39 millió hektárról vissza-ment 1.34 hektárra. Erősebben esők-ent a répatermelés Lengyelországban és Jugoszláviában, míg Romániában, Németországban, Csehszlovákiában és Svédországban a termelés fokozódott.

Fizetékptelen lett a genuai Novi Ligure Vasipari R. T. Rómából jelentik Egész Itáliában, de a külföldön is szo-moru szenzációt keltett a genuai Novi Ligure fizetékptelensége. Az olasz bör-zéken, ahol a Liguri részvényeit parin felül jegyezték, most a részvényekért egy centimet nem kínáltak. A36 millió lira tőke felett rendelkező vállalat egyez-kedési ajánlatot tett. Allitól fog hamis mérleget készítettek. Az olasz kormány Brezzi mérnököt küldte ki a társaság könyveinek és ügyvezetésének felülvizs-gálására. A vállalat kötelezettségei 40 millió lirára ruggnak. Kormánykörök szívesen látnák, ha az üzem továbbra is fennmaradna. A versenyző vállalatok azonban erősen dolgoznak azon, hogy a Novi Ligure megszűnjön, abban a fölte-vésben, hogy e művek kvótája ezentul rájuk esik. A hitelezők legtöbbje olasz, angol és francia pénzüzetekből áll. Azonkívül néhány német gépgyáros is érdekelve van az ipartelep fizetékptelenségében.

Hirdessen az Uj Keletben

Színház-Művészet

Pótbérleti felhívás

A Magyar Színház igazgatósága az 1931 április 30-ig tartó színházi szezonra bérletet hirdet.

A bérleti árakat olyan alacsonyan állapította meg az igazgatóság, hogy a legszerenyebb viszonyok között élő ember számára sem jelenthet különösebb megterhelést a bérlet váltása.

A bérleti árak a következők:

	Napi bérlet		Premiér bérlet	
	egy előadásra	egy hónapra	egy előadásra	egy hónapra
Páholy	242	1380	271	1550
I. sor zsoltye	98	560	108	620
I. rendű zsoltye	88	500	99	570
II. rendű zsoltye	81	460	89	510
I. r. támlásszék	61	350	68	390
II. r. támlásszék	49	280	54	310
III. r. támlásszék	31	180	37	210
Erkély I. sor	41	230	45	260
Alsó erkély	31	180	37	210
Felső erkély	24	140	27	155

Bérletet december 1-ig lehet váltani. Havonta cca. 6 bérleti előadás lesz. A jelentkezésnél az első havi bérletdíj kifizetendő.

A színház igazgatósága mindent elkövet, hogy a legsúlyosabb áldozatok árán is elsőrendű színházat adjon a kolozsvári közönségnek. Vállalkozásának sikere attól függ, mennyire tudja értékelni a közönség azokat a kulturális érdekeket, amelyek a színház igazgatóságát vezetik.

A Magyar Színház Igazgatósága

Meluzina. Ma tartották meg az új Zerkovitz-operettnek, a Meluzinának főpróbáját. Zerkovitz neve ma külön helyet

foglal el az operett-irodalomban. Ő jelenti a fülbemászó, könnyű muzikát, amelyet nem felejt el az ember, hanem magával viszi és elteszi kellemes emlékei közé. Az új Zerkovitz-operett is dalamos, kedves, rokonszenves hangulatot áraszt s a darab rendezője, Ihász Aladár külön is megspékelte az előadást olyan attrakcióval, amelyek nem tévesztik céljukat. A cirkusz-működés lejátszó szöveggel alkalmat adott egy kitűnő artistaszámának, továbbá egy új táncosnőnek és egy új operatőrnőnek bemutatkozására. A főpróba közönsége mindhárom számot zajosan tapsolta, de nagy sikere volt a többi szereplőknek is, Kondornak, Kaszabnak, Beteghnek, Nádonak, Tompának, Ihásznak, Miklóssynak, Leöveynek, Fülöpnek, Selmeczynek, Nemessnek, Vass Pirinek stb. A Meluzina vasárnap, hétfőn és kedden este kerül színre.

Szerelem mint orvos. Csütörtök este adja elő a színház a szezonnak eddig legnagyobb attrakcióját, a Szerelem mint orvos című nagy, táncos, énekes bohózatot, Horváth Árpádnak, a budapesti Nemzeti Színház rendezőjének beállításában. Parádésabb előadás nem igen volt még a kolozsvári színházban, mint amilyenek ez az előadás ígérkezik. Ugy a magán szereplők, mint a balletkar számára vagyont érő jelmezek készültek, a díszlettervezés munkáját pedig Bánffy Miklós gróf vállalta magára. A szerelem mint orvos tudvalevőleg Molière leghíresebb, legmulatságosabb komédiája, amelyet Horváth Árpád stílusművelésével állított be. A darabhoz Lully és Rameau muzikája alapján Kern Aurél szerzett zenét, amelyet nálunk Stefanidesz fog vezényelni. A darabban Kondor Ipolyka, Betegh Bébi mellett szinte az egész operett és drámai együttesek részt vesznek.

A MAGYAR SZÍNHÁZ MŰSORA

Vasárnapeste 9 órakor: Meluzina. (Zerkovitz-operett, másodsor. Bérlet-szünetben. Ssz. 69.)

Hétfőn este fél 9 órakor: Meluzina. (Zerkovitz-operett, harmadsor. 16. A. bérlet. Ssz. 70.)

Kedden este fél 9 órakor: Meluzina. (Zerkovitz-operett, negyedsor. 16. B. bérlet. Ssz. 71.)

Szerdán: Eltörött a hegedűm. Új betanulásban, új szereposztásban. Karácsonyi, Betegh, Nádor, Ihász, Tompa, Réthely, Leövey, Selmeczy, Fülöp. 17. A. bérlet. Ssz. 72.

Csütörtökön: Szerelem mint orvos. (Énekes, táncos bohózat. Kondor, Betegh, Miklóssy, Fekete Mihály, Tompa, Földényi, Forgács, Fülöp, Réthely, Lantos, Leövey, Selmeczy, Nyerges, Balázs, Révész stb. fellépésével). Előtte: Regényesek. Rendezte: Horváth Árpád, mint vendég. 13. Premier-bérlet. Ssz. 73.

Pénteken: Szerelem mint orvos. — Regényesek. (Másodsor.) 17. B. bérlet. Ssz. 74.

Szombaton d. u. 3 órakor: Bánk bán. (Rendezte Horváth Árpád, m. v. Ifjúsági előadás mérsékelt helyárral. Bevezeti: Császár Károly). este: Szerelem mint orvos. — Regényesek. 18. A. bérlet Ssz. 76.

Vasárnap d. u. 6 órakor: Első tavasz. (Mérsékelt helyárral.) Ssz. 77. Este 9 órakor: Viktória. (Bérlet-szünetben.) Ssz. 78.

A MAGYAR SZÍNHÁZ MOZI MŰSORA

Szentbernéthegy barátok.

A Magyar Színházban hétfőtől a német színpad nagymesterének, Ohornak grandiózus filmreke, a „Szentbernéthegy barátok” kerül bemutatásra, a főszerepekben Anita Dorris, Carl de Vogt, Betty Byrd és Dene Morel, a darabban levő papi szereplők a Szentbernéthegy kolostor lakói. A filmet harmónikusán kiegészíti a gyönyörű egyházi zene és kóruskíséret. A „Szentbernéthegy barátok” hétfőn, kedden és szerdán látható a Magyar Színházban, 3, 5 és 7 órakor.

Vasárnap délelőtt 11 órakor matiné: Szahara, amerikai kalandor történet 7 felvonásban. A főszerepekben:

Hétfő, kedd és szerda d. u. 3, 5 és 7 órakor: A Szentbernéthegy barátok. Ohorn filmreke. A főszerepekben Anita Dorris, Betty Byrd, Carl de Vogt és a Szentbernéthegy kolostor szerzetesei. Gyönyörű egyházi zene és kóruskíséret. Helyárak: 20 és 10 lej.

Csütörtök, péntek csak felnőtteknek d. u. 3, 5 és 7 órakor: A leláncolt szenvedély. Erkölcsdráma 8 felvonásban. Helyárak: 20 és 10 lej.

Szombaton fél 6 és 7 órakor: Csak felnőtteknek. A leláncolt szenvedély. Erkölcsdráma 8 felvonásban. Helyárak: 20 és 10 lej.

A Román Opera Műsora

Péntek, november 21-én: Hoffmann meséi. (Premier.)

Vasárnap, november 23-án (délután): Tosca.

Hétfő, november 24: Opera-szünet.

Szerda, november 26: Hoffmann meséi.

Péntek, november 28: Mignon.

Vasárnap, november 30-án (este): Hoffmann meséi.

RADIO MŰSOR

IDŐ: KÖZÉPEUROPAI

Vasárnap, november 23.

Budapest. 9: Újsághírek, kozmetika. 10: Egyházi ének. 11: Evangélikus istentisztelet. 11.45: A dunaföldvári közúti és vasúti Duna-híd megnyitási ünnepélyének helyszíni közvetítése Dunaföldvárról. — Konferál Konez Sándor dr. Utána: Pontos időjelzés, időjárásjelentés. Majd: A m. kir. Operaház tagjaiból alakult zenekar hangversenye. 3.30: A m. kir. Földművelésügyi Minisztérium rádióelőadás-sorozata. 4: Az iskolán kívüli népművelés rádióelőadása. (Rádió Szabad Egyetem). 5.15: Kuplák és operetttrésztetek. Előadók és konferáljak: Sziklay József és Kun Magda. Zongorán kísér: Polgár Tibor. 6: Könnyű zene. (Zenekari hangverseny). Karnagy: Polgár Tibor. 7.20: Sport és ügétversenyeredmények. 7.40: Vidám est. Rendező: Bánóczy Dezső dr. Konferál: Karinty Frigyes. Utána: Pontos időjelzés, időjárásjelentés. Majd: A Fehes szalózenekar, az Ostende tangó- és jazzband és Toll Árpád és cigányzenekarának hangversenye.

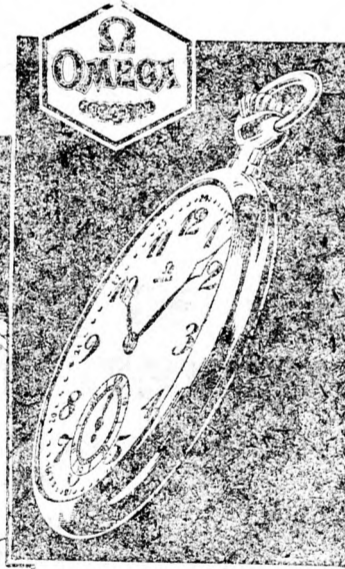
Belgrád. 19.30: Oktett. 20.30: Délszláv dalok. 21: Grammfon. 21.50: Kabaré. — 22.50: Séta Európán át.

William Powel és Jack Holt. Helyárak: 15 és 10 lej.

Vasárnap délután fél 3 és 4 órakor: Az élet diadala. Wild west drámai történet 7 felvonásban. Helyárak: 20 és 10 lej.

Csak 1300 Lei

Egy precíz óra mindenki részére!

A „40,6 Omega-óra”, építése 1250 műtéten megy keresztül

Minden egyes műtét kiváló szakemberek által lesz végrehajtva — és igénybe veszi a legmesszebbmenő figyelmességet. — Ezen kiváló minőségű órat hál a legmodernebb technikai berendezésünknek

valamint a régi kiprobált szakembereinknek modunkban áll ólcsón előállítani.

Kérje bemutatásra a legújabb «40,6 Omega-mintát». Az Omega-óra egyedülálló versenyfársnőküli minőség. Mással nem pótolható.

EGY ÉLETTRE ELEG

Nyomatott a Frateritas Könyv- és Lapkiadó Rt. Nyomdájában Cluj Str. Barza I. Fog 18. Telefon 9-73

Bern. 20: Lausanne. 21: Zenekari verseny. Berlin. 21.10: Haydn: Stabat mater. — 22.50: Kamarazene. Mozart: Vonósnégyes. Beethoven: A-dur vonósnégyes. Breslau. 16.25: Baritonadalok. 20: Kamarazene. 22: Szórákzóató zene. Brunn. 18: Német áriák és dalok. Hamburg. 17: Mozart: Rekviem. 18.45: Szólisták hangversenye. 22.30: Hangverseny.

Kattovie. 20.30: Zongora. 21.25: Könnyű zene. 22.15: Népdalok. 23: Tánczene.

Köln. 20: Bachem orgonaművész játéka, utána Kminpel: Rekviem c. műve. — Majd Bach orgonaművei. Ljubljana. 20: Balladák, harmonika szórákzóató zene.

Milánó. 20.30: Tánczene. 21: Vegyes hangverseny.

Prága. 12.30: Katonazene. 18.15: Grammfon. 19—22: Traviata a Nemzeti Színházból.

Róma. 21.05: Massenet: Thais c. három felvonásos operája.

Hétfő, november 24.

Budapest. 9.15: A m. kir. államrendőrség zenekarának hangversenye. 9.30: Hírek. 12: Déli harangszó az Egyetem templomból, időjárásjelentés. 12.05: A rádió házikvartettjének hangversenye. — 12.25: Hírek. 1: Pontos időjelzés, időjárásjelentés. 2.30: Hírek. 4: Asszonyok tanácsadója. 4.45: Pontos időjelzés, időjárásjelentés. hírek. 5: Berliu furcaságok. — 5.30: 36-ik Racz Laci és cigányzenekarának hangversenye. 6.30: Német nyelvoktatás. 7: Császár Elemér dr. egyetemi tanár előadása. 7.30: A m. kir. Operaház zenekarából alakult Filharmoniai Társaság rendkívüli hangversenye. Utána: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. Majd: Szabó-Guy László jazzbandje a Gellert-szállóból.

Belgrád. 20.30: Hangverseny. 21.50: Rádiózenekar. 22.30: Mozart-művek zongorán.

Berlin. 19.30: Hangverseny. 22.15: Tánczene. 0.30: Az 1930-as berlini hangverseny egyesület éjeli hangversenye.

Breslau. 18: Operettzene, közben megjelentési műsorszám. 21.20: Frenkel hegedűművész játéka.

Bécs. 20.20: Mahler: II. szimfóniája. — 21.30: A közönség állásfoglalása a hangos filmek dolgában. 22.10: Néger dalok.

Prága. 21: Cassado Gáspár csellóművész játéka. 22.40: Grammfon.

Róma. 20.50: Könnyű zene. 16 szám.

Stockholm. 20: Szólisták versenye. — 22—23: Szórákzóató zene.

Stuttgart. 23.05: Walter Ernő zenekara Kasselből.

Varsó. 17.45: Könnyű zene. 19.25: Grammfon. 19.50: Grammfon. 20.30: Schubert—Berté: Három a kislány c. daljátéka. 22.15: Grammfon.

Zágráb. 20.30: Dalok és áriák. 22.10: Külföldi állomások közvetítése.

Zürich. 20: Szimfónikus zene. 20.30: Mozart: IV. hegedűszonátája. 21: Olasz és spanyol dalok.

Pro hirdetések

Szörme bundákat 3500 és szörme galérok 350 lejtől kaphatók, V. Jánky, Fő tér 22. Udvar.

Legelőnyösebben veszünk osztrák építő sorsjegyet, szerbiai dohány és olasz vöröskereszt sorsjegyet. Ajánlatokat Rudolf Mosse, Cluj továbbit „Kézipénz” jelige alatt.

Sürgösen eladó több lakrészből álló telek. Az árak nagyobb része bankteher Ertekezhetni Vas ueca (Uj telep).

„EXPRESS”
libahuscarnok ארטה כשר
 Szállít a legolcsóbban Romániában Frissen olvasott libahuscarnok, itakört füstölthust minden mennyiségben. Megrendelésnél igyeljen a címre.
FRIEDMANN M. ORADEA
 Piața Mihai Viteazul 11

Szerény igényű, román, magyar nyelvet bíró gépirónó állást keres. Cím a kiadóban.

Dejen Fötér 14. sz. alatt jólmenő egyedüli fehérneműszalon, elköltözés miatt átadó. Ertekezni ugyanott.

Keresek használt, de jókarban lévő Singer karikahajós varrógépet. Cím a kiadóban.

A proféta gyermek
 Edmond Fleg megrázó zsidó regénye
 Ára 100 lej és portó
KAPHATÓ AZ UJ KELET KÖNYVOSZTÁLYÁBAN

XIII ÉVFOLYAM — NOVEMBER 23. 5691 É

Uj Kelet és bántái
 Kérlek meg
 Kérlek meg

A S

Az összefelment

Az ügyemita vé

CLUJ- nap délbén 11 saí antiszemita sel tekintett után és az Uj kimerítően és minden egyes ki olvasóinak dött munkatár dokolásáról al

Satu-Mare-S (Az Uj Kelet Lezajlott a bors tárgyalás és m vasárnap délelő itéletét a szatn tanácsa. S az it összes vádlottak tantin Dánilt, vánították bünté pénzbüntetésre.

A bizonyítási leztük, már a nyert. Szombati cios része, a vá itélet.

A szatmári dot fordítottak

Dr. Ba apell

Az ügyész jellemzőbb rész denekelőtt kila Danila idealizm ségbevonhatatl akkor súlyos sz vádlottak maga előadásának megakadályozta reflektált erre óva intve a b hozandó itéleté súlyos hibát, a rombolások al odaállított zsid követtek. A kéri dr. Baláz lemes hasonlatt tevés tarthatat Egy fiatallem lása megy a le ien egy erdőbe szomszédok fél kezmenyeitől, ne gyújtson tü és ahelyett, h a tüzet, még s gyul az erdő is.